

**Міністерство освіти і науки України
Дніпровський державний аграрно-економічний університет
Факультет менеджменту і маркетингу
Кафедра менеджменту і права**

**ДОПУСТИТИ ДО ЗАХИСТУ
В ЕКЗАМЕНАЦІЙНІЙ КОМІСІЇ:**

**Завідувач кафедри,
д.е.н., проф.**

_____ **Олександр ВЕЛИЧКО**
«_____» _____ **2024 р.**

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

**на тему: УДОСКОНАЛЕННЯ ОПЕРАЦІЙНОГО УПРАВЛІННЯ
ФІНАНСОВИМИ РЕСУРСАМИ ПІДПРИЄМСТВА**

**Освітньо-професійна програма «Менеджмент»
Спеціальність 073 «Менеджмент»
Ступінь вищої освіти: Бакалавр**

Здобувач

Ірина КОРНІЄНКО

**Науковий керівник,
к.е.н., доцент**

Наталя ДУБРОВА

Дніпро – 2024

ДНІПРОВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНО-ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет: Менеджменту і маркетингу

Кафедра: Менеджменту і права

Освітньо-професійна програма: «Менеджмент»

Спеціальність: 073 «Менеджмент»

Ступінь вищої освіти: Бакалавр

ЗАТВЕРДЖУЮ

Зав. кафедри менеджменту і права,
д.е.н., професор

_____ Олександр ВЕЛИЧКО

« _____ » _____ 20__ р.

ЗАВДАННЯ

на підготовку кваліфікаційної роботи

КОРНІЄНКО ІРИНІ ВАДИМІВНІ

1. Тема роботи: «Удосконалення операційного управління фінансовими ресурсами підприємства»

Науковий керівник: Дуброва Наталя Петрівна, к.е.н., доцент
затверджені наказом по ДДАЕУ від «__» _____ 20__ р. № _____

2. Термін подання здобувачем роботи: «__» _____ 20__ р.

3. Вихідні дані до роботи: публічна інформація ТОВ «Легіон Трейд», розміщена на офіційному сайті You control, фінансова та управлінська звітність підприємства

4. Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розкрити)

1. Теоретичні аспекти операційного управління фінансовими ресурсами
 2. Діагностика сучасного стану управління фінансовими ресурсами на підприємстві
 3. Напрями удосконалення операційного управління фінансовими ресурсами
- Висновки та пропозиції

5. Перелік графічного матеріалу (з точним зазначенням обов'язкових креслень):

1. Класифікація фінансових ресурсів підприємства
2. Аналіз показників ліквідності та платоспроможності підприємства
3. Участь ТОВ «ЛЕГІОН ТРЕЙД» в державних тендерах, грн. (дані сайту You Control)
4. Фінансовий скоринг ТОВ «ЛЕГІОН ТРЕЙД» за 2019-2023 рр.
5. Основні економічні показники діяльності ТОВ «ЛЕГІОН ТРЕЙД»
6. Горизонтальний та вертикальний аналіз активу аналітичного балансу ТОВ «ЛЕГІОН ТРЕЙД»
7. Динаміка показників ліквідності ТОВ «ЛЕГІОН ТРЕЙД»
8. Динаміка показників фінансового стану ТОВ «ЛЕГІОН ТРЕЙД»
9. Схема факторингу з правом регресу (фіксований відсоток)

6. Консультанти розділів роботи

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв

7. Дата видачі завдання «__» _____ 20__ р

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів кваліфікаційної роботи	Термін виконання етапів роботи	Примітка
1.	Вибір і затвердження теми роботи, об'єкта дослідження	Вересень 2023 року	<i>виконано</i>
2.	Складання і затвердження розгорнутого плану та завдання на кваліфікаційну роботу	Вересень 2023 року	<i>виконано</i>
3.	Вибір і опрацювання джерел інформації щодо теоретичних аспектів організації менеджменту в фермерських підприємствах. Виконання першого теоретичного розділу.	Вересень - листопад 2023 року	<i>виконано</i>
4.	Дослідження організаційно-економічної та управлінської діяльності підприємства. Виконання другого дослідницько-аналітичного розділу.	Грудень 2023 року – лютий 2024 року	<i>виконано</i>
5.	Розробка шляхів удосконалення організації менеджменту в підприємстві. Виконання третього проектно-рекомендаційного розділу роботи.	Березень - квітень 2024 року	<i>виконано</i>
6.	Розробка висновків та пропозицій	Травень 2024 року	<i>виконано</i>
7.	Оформлення тексту кваліфікаційної роботи, супровідних документів до неї.	Травень 2024 року	<i>виконано</i>
8.	Підготовка доповіді та ілюстративного матеріалу до захисту роботи	Травень 2024 року	<i>виконано</i>
9.	Перевірка тексту для встановлення рівня оригінальності роботи та відсутності академічного плагіату, фабрикації та фальсифікації	Червень 2024 року	<i>виконано</i>
10.	Представлення роботи на засідання кафедри	Червень 2024 року	<i>виконано</i>
11.	Захист кваліфікаційної роботи	Червень 2024 року	

Здобувач вищої освіти _____

Ірина КОРНІЄНКО
(підпис)

Науковий керівник роботи _____

Наталя ДУБРОВА

ЗМІСТ

ВСТУП	4
РОЗДІЛ 1. ПРИНЦИПОВІ АСПЕКТИ ОПЕРАЦІЙНОГО УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМИ РЕСУРСАМИ ПІДПРИЄМСТВА	6
1.1. Суть і виділення фінансових ресурсів підприємства	6
1.2. Основи теорії та організаційні принципи управління фінансовими ресурсами підприємства	27
1.3. Наукові методики для визначення ефективності управління фінансовими ресурсами підприємства	40
РОЗДІЛ 2. ДІАГНОСТИКА СУЧАСНОГО СТАНУ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМИ РЕСУРСАМИ НА ПІДПРИЄМСТВІ	47
2.1. Загальна характеристика ТОВ «ЛЕГІОН ТРЕЙД»	47
2.2. Аналіз господарської діяльності ТОВ «ЛЕГІОН ТРЕЙД»	52
2.3. Оцінка використання фінансових ресурсів ТОВ «ЛЕГІОН ТРЕЙД»	56
РОЗДІЛ 3. НАПРЯМИ УДОСКОНАЛЕННЯ ОПЕРАЦІЙНОГО УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМИ РЕСУРСАМИ	62
3.1. Формування стратегії управління оборотними активами підприємства	62
3.2. Роль автоматизації та цифровізації у фінансовому менеджменті	71
ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ	76
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	78

ВСТУП

В умовах сучасного бізнес-середовища підприємства стикаються з постійними змінами економічних, технологічних та регуляторних умов. У таких умовах ефективне управління фінансовими ресурсами стає ключовим чинником успішної діяльності та довгострокового розвитку підприємства. Операційне управління фінансовими ресурсами є важливим елементом системи управління, що забезпечує раціональне використання фінансових ресурсів, підтримку ліквідності, зниження витрат та підвищення прибутковості. Тому удосконалення операційного управління фінансовими ресурсами є актуальною і необхідною задачею для сучасних підприємств.

Метою даної кваліфікаційної роботи є дослідження та аналіз сучасних підходів до операційного управління фінансовими ресурсами підприємства, а також розробка рекомендацій щодо їх удосконалення.

Для досягнення поставленої мети було визначено наступні завдання:

1. Провести теоретичний аналіз основних концепцій та моделей операційного управління фінансовими ресурсами.
2. Визначити основні проблеми та виклики, з якими стикаються підприємства в процесі операційного управління фінансовими ресурсами.
3. Дослідити сучасні методи та інструменти, що використовуються для управління фінансовими ресурсами.
4. Розробити рекомендації щодо удосконалення операційного управління фінансовими ресурсами на підприємстві.
5. Провести практичну апробацію розроблених рекомендацій на прикладі конкретного підприємства.

Об'єктом дослідження є процес операційного управління фінансовими ресурсами на підприємстві. Предметом дослідження є методи, моделі та інструменти операційного управління фінансовими ресурсами, що використовуються для підвищення ефективності діяльності підприємства.

Для досягнення мети дослідження та вирішення поставлених завдань було використано комплекс методів, зокрема:

1. Аналіз та синтез: для теоретичного дослідження основних концепцій та моделей операційного управління фінансовими ресурсами.

2. Порівняльний аналіз: для визначення переваг та недоліків різних підходів до управління фінансовими ресурсами.

3. Емпіричні методи: для збору та аналізу даних про практики управління фінансовими ресурсами на підприємствах.

4. Моделювання: для розробки рекомендацій щодо удосконалення управління фінансовими ресурсами.

5. Практична апробація: для оцінки ефективності розроблених рекомендацій на прикладі конкретного підприємства.

Наукова новизна даної роботи полягає у комплексному підході до удосконалення операційного управління фінансовими ресурсами, що включає як теоретичний аналіз, так і розробку практичних рекомендацій, які можуть бути застосовані на підприємствах для підвищення ефективності управління фінансовими ресурсами.

Практична значимість роботи полягає в розробці конкретних рекомендацій щодо удосконалення операційного управління фінансовими ресурсами, які можуть бути використані підприємствами для оптимізації своїх фінансових потоків, зниження витрат, підвищення ліквідності та прибутковості.

Кваліфікаційна робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків. У першому розділі висвітлено теоретичні аспекти операційного управління фінансовими ресурсами. У другому розділі проведено аналіз моделей та методів операційного управління фінансовими ресурсами. У третьому розділі представлено практичні рекомендації щодо удосконалення операційного управління фінансовими ресурсами та результати їх апробації на прикладі конкретного підприємства.

РОЗДІЛ 1. ПРИНЦИПОВІ АСПЕКТИ ОПЕРАЦІЙНОГО УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМИ РЕСУРСАМИ ПІДПРИЄМСТВА

1.1. Суть і виділення фінансових ресурсів підприємства

У сучасних умовах економічного розвитку України вітчизняний бізнес активно зростає і розвивається, що обумовлено жорсткою конкуренцією на внутрішньому та зовнішньому ринках, а також зростаючими вимогами споживачів до якості товарів та послуг. Підприємства, у свою чергу, взаємодіють з різними контрагентами - постачальниками, кредиторами, споживачами, що створює необхідність у комплексному аналізі і плануванні їх діяльності.

Один із важливих аспектів успішної роботи будь-якого підприємства - це ефективне управління фінансовими ресурсами. Фінансові ресурси є основним стержнем, без якого функціонування та розвиток підприємства неможливий. Управління цими ресурсами передбачає глибокий аналіз фінансового стану підприємства, планування доходів та витрат, оптимізацію фінансових процесів та ресурсів з метою забезпечення стійкого фінансового стану. Зокрема, зазначений аспект актуалізується в роботі В.В. Костецького, де він висвітлює зростаючу важливість управління фінансами у сучасних умовах. Зосередження на ефективному використанні фінансових ресурсів є критичним для досягнення стратегічних цілей підприємства та його конкурентоспроможності.

Загалом, успішне управління фінансами підприємства включає не лише оперативний облік та контроль за фінансами, але й стратегічне планування, аналіз ризиків та прийняття обґрунтованих рішень.

Цей комплексний підхід дозволяє підприємствам ефективно реагувати на зміни в економічному середовищі та забезпечувати стабільний розвиток в умовах жорсткої конкуренції [17].

Фінансові ресурси підприємства є ключовим елементом його економічної

активності та розвитку, проте існує велика різноманітність підходів до їхнього визначення і трактування у науковій літературі. За загальним узагальненням дослідників, фінансові ресурси можна розглядати як грошові кошти або інші активи, що перебувають у власності або під управлінням підприємства та використовуються для забезпечення процесів виробництва, управління та інших економічних потреб.

Одним з основних аспектів трактування фінансових ресурсів є їхня роль у забезпеченні відтворення та розвитку підприємства. Ці ресурси можуть бути залучені з різних джерел, таких як власні оборотні кошти, позичені капітал, інвестиції тощо, і вони спрямовані на оплату виробничих витрат, заробітну плату, розширення виробничих потужностей та інші витрати, необхідні для функціонування організації.

Дослідження показують, що фінансові ресурси можна розглядати з двох основних перспектив. По-перше, це сукупність інструментів та методів, які використовуються для залучення необхідних фінансових ресурсів для підтримки виробничих та інших потреб організації. Це включає в себе вибір оптимальних джерел фінансування, оцінку ризиків та визначення стратегій залучення капіталу, що забезпечують стабільність фінансового стану підприємства.

По-друге, фінансові ресурси розглядаються як засоби, що забезпечують фінансове забезпечення діяльності організації та сприяють її становленню і розвитку. Це охоплює процеси формування капіталу, його ефективного використання та управління, а також управління ризиками і моніторингу фінансових показників.

Наукові дослідження дозволяють усвідомити, що ефективне управління фінансовими ресурсами є критично важливим для стійкого розвитку будь-якої організації в умовах сучасного ринкового середовища. Воно включає в себе не лише стратегічне планування і аналіз, але й активне управління ліквідністю, раціональне розподіл ресурсів та здійснення інвестиційних рішень, спрямованих на досягнення цілей підприємства.

Фінансові ресурси є ключовим аспектом економічної діяльності підприємств, і розуміння цього поняття має велике значення для їхньої ефективності та розвитку. У науковій літературі існує різноманітність підходів до визначення та використання фінансових ресурсів, що свідчить про їхню комплексність і значущість як стратегічного ресурсу.

Загальноприйняте розуміння фінансових ресурсів полягає в їхньому розгляді як коштів, які можуть бути спрямовані на виконання конкретних завдань відповідно до стратегічного плану підприємства, з метою досягнення економічного результату. Ці ресурси можуть включати грошові кошти, фонди, доходи або накопичення, які є необхідними для забезпечення виробничих процесів, управлінських рішень та інших економічних потреб організації.

Однак, наукова спільнота відзначає також інший підхід до трактування фінансових ресурсів, що включає не лише грошові активи, а й матеріальні активи, вкладені в основні та оборотні засоби підприємства. За цим підходом фінансові ресурси розглядаються в контексті їхньої матеріалізації в активах, що можуть бути використані для забезпечення виробничих потреб і розвитку організації.

Одним із ключових аспектів управління фінансовими ресурсами є їхня ефективна мобілізація та розподіл відповідно до стратегічних цілей підприємства. Це включає в себе аналіз фінансового стану, визначення оптимальних джерел фінансування, управління ліквідністю, оцінку і управління ризиками, а також прийняття обґрунтованих інвестиційних рішень. Підприємства зазнають значного впливу зовнішніх та внутрішніх економічних викликів, і ефективне управління фінансовими ресурсами дозволяє їм не лише адаптуватися до змінюючихся умов, але і активно розвиватися та змінюватися, забезпечуючи свою конкурентоспроможність і стійкість на ринку.

Отже, розгляд різних підходів до фінансових ресурсів підприємств дозволяє глибше розуміти їхню сутність і роль у сучасній економіці. Це ресурси, що забезпечують не лише фінансову стійкість, а й потенціал для інноваційного

розвитку та зростання ефективності організацій у глобальному економічному середовищі [30]. Фінансові ресурси підприємств представляють собою ключовий компонент їхньої економічної активності та розвитку. Це поняття охоплює широкий спектр фінансових активів, які є необхідними для забезпечення виробничих і управлінських потреб організації, а також для досягнення стратегічних цілей і отримання прибутку.

Згідно з науковими дослідженнями, фінансові ресурси підприємств можна розглядати як частину грошових коштів, що формуються в результаті розподілу і перерозподілу національного багатства, внутрішнього валового продукту та національного доходу. Ці ресурси накопичуються завдяки власним коштам підприємства, позиченим фінансуванню та залученим капіталом, і перебувають у розпорядженні суб'єкта господарювання.

Основними функціями фінансових ресурсів є забезпечення виконання фінансових зобов'язань підприємства, включаючи виплату кредиторам і співробітникам, оплату податків та інших обов'язкових платежів. Крім того, ці ресурси є необхідними для здійснення різних витрат, спрямованих на підтримку і розвиток виробничих потужностей підприємства, покращення технічного оснащення та впровадження інноваційних проектів.

Одним із важливих аспектів управління фінансовими ресурсами є їхня ефективна мобілізація та раціональне використання. Це включає в себе аналіз поточного фінансового стану підприємства, оцінку ризиків і вибір оптимальних стратегій фінансування. Важливим елементом є також управління ліквідністю, що дозволяє забезпечити достатню готівкову позицію для нормального функціонування бізнесу.

Враховуючи сучасні економічні виклики і конкурентний тиск, ефективне управління фінансовими ресурсами стає стратегічно важливим для забезпечення стійкості і конкурентоспроможності підприємства на ринку. Воно передбачає не лише адаптацію до змінюючихся умов, але і активне пошук нових можливостей для розвитку і зростання.

Узагальнюючи вищенаведене, можна зробити висновок, що фінансові ресурси підприємств представляють собою складну економічну категорію, яка включає різноманітні ресурси та інструменти, що забезпечують функціонування та розвиток організації. Їх ефективне управління є запорукою стійкого розвитку підприємства в умовах сучасної економічної дійсності.

Фінансові ресурси підприємства відіграють критичну роль у його економічній діяльності, забезпечуючи не лише функціонування, а й розвиток. Ці ресурси мають різноманітні функції, які є важливими для забезпечення стійкості і ефективності бізнесу. Для розуміння сутності та специфіки фінансових ресурсів підприємства важливо розглянути їхні основні аспекти та характеристики.

Фінансові ресурси підприємства включають кошти, що формуються внаслідок виробництва, розподілу і перерозподілу сукупного суспільного продукту і національного доходу. Вони є основним джерелом формування стартового капіталу підприємства, що є необхідним для його виникнення та подальшого розвитку. Фінансові ресурси забезпечують формування ресурсного потенціалу і є основою для безперервності і відтворення торговельного процесу.

Основні функції фінансових ресурсів включають забезпечення виконання фінансових зобов'язань підприємства, їхню фінансову стійкість і платоспроможність, а також підтримку конкурентоспроможності та ефективності господарської діяльності. Ці аспекти є критичними для успішного функціонування підприємства в умовах сучасного ринкового середовища.

- Специфіка управління фінансовими ресурсами підприємства визначається рядом ключових аспектів. Формування статутного капіталу через випуск акцій є одним із важливих механізмів, що індивідуалізує корпоративну власність і забезпечує додаткові ресурси для розвитку. Емісія акцій виступає як основне джерело поповнення капіталу, а дивідендна політика регулює виплати частини прибутку акціонерам.

- Фінансові ресурси підприємства також характеризуються їхнім відношенням до власності та визначенням джерел їхнього формування і цілей

використання. Це визначає структуру фінансових ресурсів і впливає на їхню ефективність у досягненні стратегічних цілей підприємства.

Отже, фінансові ресурси підприємства є комплексною і важливою складовою його економічного потенціалу, яка визначає його здатність до розвитку і адаптації до змінюючихся умов ринкового середовища. Ефективне управління цими ресурсами є стратегічною необхідністю для забезпечення стійкості і успішності підприємства на довгостроковій основі.

Фінансово-господарська діяльність підприємства передбачає постійний потік грошових коштів, які надходять на рахунки у банк або в касу від реалізації товарів або надходження доходів і вибувають при здійсненні різних платежів. У процесі формування, розподілу, перерозподілу і використання фінансових ресурсів підприємства виникають різноманітні грошові відносини, які відображають економічний зміст фінансової сфери. Фінансові ресурси розглядаються через їх форму виявлення, як сукупність власних грошових доходів і зовнішніх надходжень (залучені і позичені кошти), грошові потоки і кошти, доходи і надходження, що перебувають у розпорядженні підприємства і призначені для виконання його фінансових зобов'язань, фінансування поточних і капітальних витрат, а також підтримки фінансової стійкості і ефективності його господарської діяльності.

Таким чином, весь комплекс фінансових відносин підприємства може бути умовно представлений у вигляді грошових потоків і мати чіткі вартісні характеристики [43].

При аналізі будь-якого поняття виникає необхідність його класифікації, що означає поділ поняття на категорії в залежності від наявності або відсутності певних визначених характеристик. Більшість вчених-економістів зазвичай зосереджуються на одній основній ознаці для класифікації, наприклад, за джерелами формування фінансових ресурсів або за правом власності, кругообігом і джерелами їх формування. Проте для більш повного розуміння сутності фінансових ресурсів підприємств важливо розглянути їх класифікацію

за максимальною кількістю ознак.

На основі класифікації джерел формування фінансових ресурсів підприємств, запропонованої А.М. Поддєрьогіном, можна відобразити різноманітні аспекти, які впливають на економічну діяльність та фінансову стабільність підприємств.

Формування фінансових ресурсів є складним процесом, що вимагає виваженої стратегії і правильного вибору джерел фінансування. Власні кошти відображають фінансову стійкість та незалежність підприємства, що є критичними для розвитку його діяльності та забезпечення фінансових зобов'язань. Залучені ж ресурси дозволяють збільшити обсяг фінансування для реалізації стратегічних проектів та зменшення фінансових ризиків через диверсифікацію джерел капіталу.

Крім того, розглядаючи фінансові ресурси через призму їх вираження у вигляді грошових потоків і матеріальних активів, важливо враховувати їхню структуру та розподіл в межах підприємства. Це дозволяє забезпечити оптимальне використання фінансових ресурсів для досягнення стратегічних цілей, зокрема підтримки фінансової стабільності, конкурентоспроможності та ефективності управління.

Загалом, розуміння та правильна класифікація джерел формування фінансових ресурсів підприємства є критичними для розробки ефективної фінансової стратегії, що сприяє стійкому розвитку і успішному функціонуванню організації в умовах сучасного ринкового середовища.

Фінансові ресурси підприємства, згідно з концепцією Т.В. Романенко, представляють собою матеріальне втілення фінансових відносин, які виникають на рівні господарських суб'єктів. Вона розглядає ці ресурси як сукупність грошових коштів, які накопичені підприємством з різних джерел і призначені для забезпечення його потреб.

Основними складовими елементами фінансових ресурсів підприємства, за розумінням Т.В. Романенко, є наступні:

1. Статутний фонд: фінансові ресурси, що формують основний капітал підприємства і відображають його законодавчо встановлену вартість.

2. Резервний фонд: кошти, які підприємство виділяє для покриття непередбачених витрат або для майбутніх інвестиційних проектів.

3. Амортизаційний фонд: сума, що використовується для відшкодування вартості основних засобів протягом їх експлуатаційного терміну.

4. Спеціальний фонд: кошти, які виділяються для фінансування конкретних цілей або проектів, які потребують окремого фінансування.

5. Нерозподілений прибуток: частина прибутку, яка залишається після виплати дивідендів та інших зобов'язань і може бути використана для різних цілей в майбутньому.

6. Кредиторська заборгованість: включає в себе зобов'язання перед кредиторами, у тому числі перед бюджетом, соціальними фондами та іншими організаціями.

7. Короткострокові і довгострокові кредити комерційних банків: кошти, які підприємство залучає на визначений термін для покриття своїх поточних або довгострокових потреб.

8. Кошти для фінансування капітальних вкладень та інші кошти: ресурси використовуються для розширення виробничих потужностей, модернізації устаткування та інфраструктури підприємства.

Вивчення цих компонентів дозволяє зрозуміти, які саме ресурси впливають на фінансову стійкість та ефективність господарської діяльності підприємства. Для кожного підприємства важливо вміло управляти цими ресурсами, забезпечуючи оптимальне їх використання для досягнення стратегічних цілей і максимізації прибутковості.

Таким чином, фінансові ресурси підприємства виступають не лише як матеріальні активи, а й як стратегічний інструмент управління, спрямований на забезпечення стабільності, розвитку і конкурентоспроможності підприємства в умовах сучасного ринкового середовища.

Фінансові ресурси підприємства є ключовим аспектом його фінансової стійкості та розвитку. Згідно з класифікацією, запропонованою Т.В. Романенко, ці ресурси можна розглядати через два основні критерії: за джерелами формування та за правом власності.

За першим критерієм, фінансові ресурси підприємства поділяються на кілька категорій:

- Власні і прирівняні до власних грошові надходження: кошти, які формуються на підприємстві внаслідок його власної діяльності та є власністю підприємства. Сюди входять статутний капітал, резервний фонд, амортизаційні відрахування, а також частково валовий дохід та нерозподілений прибуток.

- Мобілізовані на фінансовому ринку ресурси: кошти, які підприємство отримує шляхом емісії акцій, випуску облігацій, залучення кредитів від банків та інших фінансових інституцій. Ці ресурси використовуються для реалізації інвестиційних проектів та покриття поточних витрат.

- Ресурси, що надходять у порядку перерозподілу: кошти, які підприємство отримує внаслідок перерозподілу доходів інших суб'єктів економіки, таких як субсидії, дотації або інші соціальні виплати.

За другим критерієм, фінансові ресурси класифікуються залежно від права власності на них:

- Власні кошти підприємства: фінансові ресурси, які є власністю підприємства і не потребують відшкодування.

- Залучені кошти: ресурси, які підприємство залучає від інших суб'єктів економіки на умовах позики або іншої зобов'язальної угоди.

- Позикові фінансові ресурси: кошти, які підприємство отримує у вигляді кредитів від банків або інших кредиторів з обов'язком їх повернення разом із відсотками.

Кожна з цих категорій відіграє важливу роль у функціонуванні підприємства, забезпечуючи необхідні ресурси для розвитку виробництва,

виконання фінансових зобов'язань та забезпечення стабільності. Управління цими ресурсами є ключовим аспектом стратегічного планування і фінансового управління підприємством.

Таким чином, систематизація та розуміння класифікації фінансових ресурсів дозволяє керівництву підприємства ефективно використовувати ресурси для досягнення стратегічних цілей і забезпечення його стійкості та конкурентоспроможності на ринку.

В.М. Опарін розглядає фінансові ресурси підприємств з декількох ключових точок зору, що дозволяє більш глибоко розуміти їхню природу та роль у господарській діяльності. Він пропонує класифікацію цих ресурсів на основі трьох основних ознак: за кругообігом, за використанням та за правом власності.

Одна з ключових ознак, яку розглядає В.М. Опарін, - це кругообіг фінансових ресурсів. Він ділить їх на дві категорії: початкові та прирощені. Початкові ресурси включають ті, що формуються при створенні підприємства і сконцентровані у статутному капіталі. Це може бути первісний капітал, який вкладається засновниками підприємства для запуску бізнесу. Прирощені ресурси є тими, які надходять у результаті діяльності підприємства, такі як прибуток, що накопичується після виробничої діяльності. Щодо використання фінансових ресурсів, Опарін відмежовує їх на матеріалізовані та ті, що в обігу. Матеріалізовані ресурси вкладаються в основні засоби, що постійно забезпечують виробничий процес і є необхідними для його нормального функціонування. Оборотні кошти, у свою чергу, використовуються для поточних потреб підприємства, таких як закупівля сировини, оплата заробітної плати та інших поточних витрат.

Друга важлива ознака - право власності на фінансові ресурси. Опарін виділяє кілька видів таких ресурсів. Власні кошти підприємства включають в себе капітал, що належить самому підприємству, незалежно від його форми власності (приватний, пайовий або акціонерний капітал). Також розглядаються кошти, що надійшли безоплатно від держави з бюджету чи фондів цільового

призначення, а також позичені кошти, такі як кредити від банків чи інших фінансових установ.

Класифікація фінансових ресурсів підприємств за поданими ознаками дозволяє краще розуміти їх роль у функціонуванні підприємства, їхнє вплив на його фінансову стабільність та можливості для розвитку. Управління цими ресурсами стає ключовим аспектом стратегічного управління підприємством, спрямованим на досягнення поставлених цілей та забезпечення його стійкості та ефективності.

Л.О. Лігоненко, Н.М. Гуляєва, Н.А. Гринюк та інші автори розглядають фінансові ресурси підприємств з декількох ключових позицій, що дає можливість більш глибоко розуміти їхню роль і значення в економічній діяльності. Вони визначають капітал підприємства як важливий елемент фінансових ресурсів, який може бути розділений на кілька категорій залежно від об'єкту інвестування, мети використання та форм власності [44].

Одна з ключових ознак, яку розглядають вони, - це об'єкт інвестування капіталу. Вони розрізняють основний та оборотний капітал. Основний капітал призначений для фінансування необоротних активів підприємства, які використовуються для тривалого використання у виробничому процесі. Це можуть бути будівлі, обладнання, транспортні засоби та інші виробничі активи. Оборотний капітал включає кошти, які використовуються для підтримки поточних операцій підприємства, таких як закупівля сировини, оплата зарплати та інших поточних витрат.

Друга важлива ознака - мета використання капіталу. Вони виокремлюють виробничий, фінансовий та спекулятивний капітал. Виробничий капітал інвестується у активи підприємства для забезпечення поточної (операційної) діяльності. Фінансовий капітал використовується для інвестування у грошові інструменти, такі як депозитні вклади або боргові фондові інструменти. Спекулятивний капітал використовується для здійснення фінансових операцій на основі різниці в цінах з метою отримання прибутку.

Третя ознака - право власності на капітал. Автори виділяють власний капітал та позиковий капітал. Власний капітал відображає загальну вартість коштів підприємства, які належать йому на правах власності, незалежно від форми власності (приватний, пайовий чи акціонерний капітал). Позиковий капітал включає кошти, які залучаються підприємством для фінансування діяльності на умовах, визначених угодою кредитування, таких як строковість, повернення, платність та забезпеченість.

Ця класифікація фінансових ресурсів підприємств дозволяє зрозуміти їх різноманітність і роль у фінансовій діяльності. Управління цими ресурсами стає ключовим аспектом стратегічного управління підприємством, спрямованим на досягнення стабільності, ефективності та розвитку [22].

Фінансові ресурси підприємств мають свої важливі особливості залежно від джерел їх формування, що визначає різний вплив власних та позикових коштів на діяльність підприємства. Розглянемо особливості власних фінансових ресурсів, які характеризуються позитивними та негативними аспектами.

Позитивні аспекти власних фінансових ресурсів полягають у їхній простоті та швидкості залучення. Власники підприємства мають можливість використовувати свої власні кошти без необхідності укладати складні угоди чи відштовхуватися від вимог кредиторів. Це сприяє оперативності при прийнятті фінансових рішень та виконанні стратегічних планів.

Крім того, власні фінансові ресурси мають вищу потенцію для генерації прибутку. Оскільки вони не потребують виплати відсотків чи інших форм винагороди, їх використання не обтяжене додатковими витратами, що забезпечує підвищення рентабельності і знижує фінансовий ризик підприємства.

Збереження повного управління і контролю над фінансовими ресурсами є ще однією перевагою власних коштів. Власники можуть впливати на всі аспекти фінансових рішень і здійснювати контроль над стратегічними напрямками розвитку підприємства, що сприяє збереженню корпоративної незалежності.

Однак існують і негативні аспекти використання власних фінансових ресурсів. Основним обмеженням є обсяг доступних коштів, який залежить від фінансових можливостей власників та попередніх фінансових результатів підприємства. Це обмеження може змушувати підприємство шукати додаткові джерела фінансування для реалізації амбіційних стратегій розвитку чи для покриття несподіваних витрат.

Також важливо враховувати, що збільшення обсягу власних фінансових ресурсів може здержувати зростання рентабельності власних коштів.

Крім того, власні фінансові ресурси часто вимагають від підприємства більш високої вартості порівняно з альтернативними зовнішніми джерелами фінансування, такими як позики або емісія акцій. Це пов'язано з відсутністю можливості отримання кредиторами або інвесторами відсотків чи інших форм винагороди, які компенсували б їхні ризики.

Отже, використання власних фінансових ресурсів підприємства має свої вагомні переваги і обмеження, які необхідно враховувати при формуванні фінансових стратегій та прийнятті рішень з фінансового менеджменту. Тільки зрозуміння цих аспектів дозволить ефективно використовувати наявні ресурси для досягнення стратегічних цілей і забезпечення стійкого розвитку підприємства. Позикові фінансові ресурси є важливою складовою для бізнесу, оскільки вони надають підприємствам можливість збільшувати обсяги діяльності та розвиватися. Відмінності між позиковими і власними ресурсами відображаються в їхніх особливостях та впливі на фінансовий стан підприємства.

Позикові фінансові ресурси відрізняються широкими можливостями обсягів залучення, що дозволяє підприємствам значно розширювати активи та збільшувати обсяги виробництва. Це особливо актуально для нових проектів або розширення поточної діяльності, коли потрібні значні інвестиції.

Однак залучення позикових коштів пов'язане з рядом організаційних труднощів. Укладення кредитної угоди вимагає чіткої взаємодії з кредиторами, оформлення необхідних документів та відповідної застави, що може ускладнити

процес. Крім того, зміни у ринкових умовах чи економічна нестабільність можуть вплинути на умови погашення позикових зобов'язань, що створює додатковий ризик для підприємства.

Використання позикових фінансових ресурсів також може підвищити фінансовий ризик підприємства і знизити його фінансову стійкість. Зобов'язання перед кредиторами збільшують фінансові витрати підприємства, оскільки супроводжуються платежами у формі відсотків та іншими видами винагороди. Це може обмежувати фінансові можливості для розвитку в інших напрямках або підвищувати вартість капіталу підприємства, порівняно з використанням власних ресурсів.

Основна різниця між власними і позиковими фінансовими ресурсами полягає в їхній природі та впливі на фінансову політику підприємства. Власні ресурси забезпечують більшу автономію та контроль за фінансовими рішеннями, а позикові дають можливість швидко залучати необхідні кошти, але із значними організаційними та фінансовими обмеженнями.

Отже, розуміння особливостей і впливу власних і позикових фінансових ресурсів дозволяє підприємствам більш ефективно планувати свою фінансову стратегію, забезпечуючи стійкий розвиток і максимізацію фінансового результату.

Фінансові ресурси підприємства є ключовим фактором, що визначає його фінансовий стан і можливість розвитку. Структура цих ресурсів, їх розмір і склад значно впливають на ефективність виробничої діяльності та загальну успішність підприємства. Взаємодія власних і позикових фінансових ресурсів формує показник структури капіталу, який є важливим критерієм оцінки його фінансової стійкості.

Власні фінансові ресурси підприємства є ключовим елементом його структури капіталу. Вони характеризуються простотою та швидкістю залучення, оскільки представляють кошти, що належать підприємству на правах власності. Використання власних ресурсів дозволяє знижувати фінансовий ризик та

забезпечує більший контроль з боку засновників. Однак обсяги власних ресурсів обмежені фінансовими можливостями засновників та ефективністю попередньої діяльності. Підвищення обсягів власних фінансових ресурсів може стримувати рентабельність, що є важливим аспектом для власників підприємства. Зокрема, вартість власних коштів часто є вищою порівняно з альтернативними зовнішніми джерелами.

Позикові фінансові ресурси, навпаки, характеризуються широкими можливостями залучення та збільшення активів підприємства. Вони забезпечують можливість швидко здійснювати інвестиції в нове виробництво, розширювати поточну діяльність і здійснювати технічне переозброєння. Проте процес залучення позикових коштів пов'язаний з організаційними труднощами, такими як укладення кредитних угод та відповідна застава. Використання позикових ресурсів може підвищувати фінансовий ризик і знижувати фінансову стійкість підприємства.

Таким чином, розуміння та правильне використання власних і позикових фінансових ресурсів є ключовим для досягнення успіху та стійкого розвитку підприємства. Оптимальна структура капіталу, що враховує баланс між власними і позиковими коштами, дозволяє підприємству максимізувати свій фінансовий потенціал і досягати стратегічних цілей.

Фінансові ресурси підприємства визначаються його видом господарської діяльності і спрямовані на забезпечення різних операцій. Вони поділяються на операційні та інвестиційні ресурси, кожен з яких має свої особливості та призначення.

Операційні ресурси є ключовим елементом, спрямованим на фінансування операційної (основної) діяльності підприємства. Ці ресурси використовуються для забезпечення поточних потреб підприємства в операційних витратах, включаючи закупівлю сировини, оплату праці, витрати на енергоносії та інші оперативні витрати. Операційні ресурси зазвичай мають короткостроковий

характер і підтримують поточні фінансові потреби підприємства без прямого впливу на довгострокові інвестиційні проекти.

Інвестиційні ресурси, натомість, спрямовані на придбання та реалізацію довгострокових активів і інших інвестицій, які не є еквівалентами. Ці ресурси забезпечують фінансування проектів з розвитку, модернізації та розширення підприємства, включаючи нові технології, основні засоби, довгострокові вкладення та наукові дослідження. Інвестиційні ресурси сприяють зростанню конкурентоспроможності підприємства, розширенню його ринкових можливостей та створенню нових продуктів чи послуг.

Кожен тип ресурсів має свої переваги і обмеження. Операційні ресурси дозволяють забезпечувати стабільність фінансових потреб у поточному періоді, зменшуючи фінансові ризики і забезпечуючи ліквідність. Однак їхнє використання не спрямоване на довгострокові ініціативи розвитку. Інвестиційні ресурси, навпаки, підтримують розвиток та інновації, але можуть вимагати значних витрат і мати певні ризики, пов'язані з довгостроковою доходністю та віддачею від інвестиційних проектів.

Загальна стратегія керування фінансовими ресурсами підприємства полягає в збалансуванні використання операційних і інвестиційних ресурсів з метою досягнення короткострокових та довгострокових цілей. Ефективне управління цими ресурсами визначає конкурентоспроможність і стійкість підприємства на ринку. Фінансові ресурси підприємства є основою для змін у розмірі та складі його власного та позикового капіталу. Залежно від джерел їх формування, ці ресурси поділяються на кілька основних категорій, що визначають фінансовий потенціал та стратегії розвитку підприємства.

– Власні кошти, або акціонерний капітал, є одним із основних джерел фінансування підприємства. Ці ресурси формуються за рахунок вкладів власників підприємства та включають у себе статутний капітал, умовну вартість акцій та інші внески. Власні кошти забезпечують фінансову стійкість підприємства та є важливим показником його фінансової незалежності. Вони

дозволяють зменшити ризики банкрутства та зберегти контроль за підприємством у руках власників. Однак обсяг власних коштів обмежений фінансовими можливостями засновників і може вимагати збільшення через залучення зовнішніх ресурсів.

– Залучені безоплатно державою з бюджету чи фондів цільового призначення є іншою формою фінансових ресурсів, що надходять до підприємства без обов'язку повернення. Ці кошти використовуються для сприяння розвитку підприємства у відповідності з цільовими програмами держави або спеціальними фондами. Цей вид ресурсів дозволяє підтримати реалізацію стратегічних проектів і забезпечити фінансування для впровадження нових технологій чи розвитку інновацій.

– Позичкові ресурси, або отримані кредити, є третім видом фінансових ресурсів, які підприємство може залучити. Цей джерело включає в себе кошти, одержані від банків, фінансових установ або приватних інвесторів на умовах позикового договору.

Отримання кредитів дозволяє підприємству швидко залучити необхідні ресурси для розширення виробництва, модернізації обладнання чи погашення поточних зобов'язань. Однак використання позичкових коштів супроводжується обов'язковістю їх повернення з урахуванням відсотків та може збільшити фінансове навантаження підприємства в майбутньому.

У кожного з видів фінансових ресурсів є свої переваги та обмеження. Правильно збалансоване використання цих ресурсів дозволяє підприємствам забезпечити стійкий фінансовий розвиток, збільшити конкурентоспроможність та ефективність їхньої діяльності на ринку.

Фінансові ресурси підприємства можна розглядати з різних поглядів, враховуючи їх походження, характер використання та стадію утворення. Цей підхід дозволяє узагальнити ресурси підприємства за різними категоріями, що визначають їхню роль у фінансовому управлінні та стратегії розвитку.

Таблиця 1.1

Класифікація фінансових ресурсів підприємства [42]

Класифікаційна ознака	Види фінансових ресурсів
За видами господарської діяльності	Операційні, інвестиційні, фінансові
За джерелами формування	Власні, позичені, залучені
За об'єктами інвестування	У фінансові інструменти, у реальні інвестиційні об'єкти
За кругообігом	Початкові, нагромаджені
За характером використання	Матеріалізовані, обігові кошти
За напрямками залучення	Зовнішні, внутрішні
За видами сформованих активів	Необоротні активи, оборотні активи, витрати майбутніх періодів
За джерелами покриття активів	Власний капітал, забезпечення наступних витрат і платежів, довгострокові зобов'язання
За ступенем ліквідності активів	Найбільш ліквідні, швидко реалізовані, повільно реалізовані, важко реалізовані
За ймовірністю погашення зобов'язань	Найтерміновіші зобов'язання, короткострокові пасиви, довгострокові пасиви, постійні пасиви
За призначенням	Для виконання фінансових зобов'язань, для забезпечення розширеного відтворення, для забезпечення інших господарських і соціальних потреб
За матеріально-речовою структурою	Грошові кошти і їх еквіваленти, фінансові ресурси перетворені в матеріальну форму, тобто капітал
За терміном використання	Вкладені, використані
За об'єктом інвестування	Основний, оборотний
За метою використання	Виробничий, фінансовий, спекулятивний
За стадією утворення	Початкові, державні, акціонерні, приватні
За видатками або напрямками використання	Поповнення фонду відшкодування, формування фонду споживання, формування фонду нагромадження

Початкові фінансові ресурси формуються на початковій стадії діяльності підприємства. Це можуть бути внески засновників, що формують статутний капітал підприємства. Початкові ресурси дозволяють забезпечити стартовий капітал для запуску бізнесу та перших витрат на його організацію та розвиток.

Державні ресурси включають асигнування з державного бюджету або інших цільових фондів. Ці кошти надходять до підприємства у формі

безоплатних грантів чи субсидій і спрямовуються на підтримку розвитку певних галузей, технологій або соціально значимих проєктів.

Акціонерні ресурси є внесками акціонерів підприємства, які вкладаються у статутний капітал. Ці кошти забезпечують фінансову базу для розвитку підприємства та мають стратегічне значення для його стійкості та розвитку.

Приватні ресурси включають власний капітал підприємства, що формується за рахунок внутрішнього накопичення прибутку та реінвестиції. Ці ресурси є основою для внутрішнього росту підприємства та фінансової незалежності. За характером використання:

– Матеріалізовані фінансові ресурси вкладені у придбання та реалізацію основних засобів, які забезпечують виробничий процес підприємства. Ці ресурси спрямовані на створення матеріальних активів, що є основою для виробництва товарів або надання послуг.

– Оборотні кошти використовуються для забезпечення обороту підприємства і включають кошти, які циркулюють у виробничому циклі. Ці ресурси використовуються на операційні потреби, такі як закупівля сировини, оплата заробітної плати, витрати на маркетинг і торгівлю. За об'єктом інвестування:

– Основний капітал спрямований на фінансування необоротних активів підприємства, таких як земля, будівлі, обладнання тощо, які використовуються у виробництві на тривалий період.

– Оборотний капітал включає сукупність оборотних активів, необхідних для забезпечення поточної операційної діяльності підприємства. Ці ресурси забезпечують ліквідність і ефективність управління оборотними активами.

Ці поділі фінансових ресурсів дозволяють підприємствам ефективно керувати своїми фінансовими потоками, забезпечуючи стабільний розвиток і конкурентоспроможність на ринку. Вибір оптимального співвідношення між

різними видами ресурсів залежить від стратегічних цілей підприємства, його фінансових можливостей та специфіки господарської діяльності.

Фінансові ресурси підприємства можна класифікувати за різними ознаками, включаючи термін їхнього використання та цільове спрямування, що визначає їхню роль і використання у виробничому процесі та управлінській діяльності.

За метою використання:

– Цільові фінансові ресурси включають резервний капітал та спеціальні фонди, що можуть бути використані лише для попередньо визначених цілей. Резервний капітал забезпечує фінансову стійкість та використовується для покриття непередбачених витрат або ризиків. Спеціальні фонди встановлюються для конкретних проектів чи цілей, таких як наукові дослідження чи екологічні ініціативи.

– Універсальні фінансові ресурси не мають обмежень щодо напрямку їх застосування і можуть використовуватися для різних цілей відповідно до поточних потреб підприємства.

Ці поділи дозволяють ефективно управляти фінансовими ресурсами підприємства, забезпечуючи оптимальне використання капіталу і забезпечення стратегічних цілей розвитку. Вибір і оптимізація різних видів фінансових ресурсів залежить від специфіки діяльності підприємства та його стратегічних пріоритетів.

Фінансові ресурси підприємства є критично важливим елементом його діяльності, оскільки вони створюють основу для здійснення різних функцій на ринку і забезпечують потреби споживачів. Розуміння і ефективне управління цими ресурсами є ключовими для забезпечення стійкого розвитку підприємства. Класифікація фінансових ресурсів за видатками або напрямками використання

Науковець Кірейцев Г. Г. визначає класифікацію фінансових ресурсів підприємства згідно з їхнім призначенням або використанням:

– Витрати на розвиток економіки підприємства включають в себе

інвестиції, спрямовані на розширення виробничих потужностей, модернізацію обладнання та інфраструктури, а також на розвиток нових технологій і продуктів.

– Витрати на соціально-культурні заходи охоплюють витрати на підтримку соціальних програм для працівників, культурні і спортивні ініціативи, які сприяють підвищенню корпоративної культури та задоволенню потреб співробітників.

– Витрати на розвиток науки передбачають витрати на наукові дослідження та розробки, що спрямовані на створення нових продуктів, покращення технологій або впровадження інновацій в діяльність підприємства.

– Надання благодійної допомоги може включати в себе благодійні внески на допомогу спільноті або підтримку благодійних організацій і проектів.

– Витрати на обслуговування залучених фінансових ресурсів включають витрати на відсотки за позиками, комісійні платежі та інші витрати, пов'язані з утриманням позикових коштів.

Інші витрати підприємства можуть включати різноманітні витрати, які не підпадають під інші категорії, але є необхідними для забезпечення нормального функціонування підприємства.

Крім напрямків використання, фінансові ресурси також можна класифікувати за стадією їхнього утворення:

– Початкові ресурси формуються на початковій стадії діяльності підприємства і включають у себе стартовий капітал, що внесений засновниками.

– Державні ресурси є асигнуваннями з державного бюджету або інших державних фондів, спрямованими на підтримку певних секторів економіки або соціальних програм.

– Акціонерні ресурси включають внески акціонерів у статутний капітал підприємства.

– Приватні ресурси представляють собою внески власників або інших приватних осіб у капітал підприємства.

Фінансові ресурси підприємства є основою його функціонування і розвитку. Недостатність таких ресурсів може стати суттєвим обмеженням для розвитку підприємства. Розуміння і класифікація цих ресурсів за різними ознаками дозволяє підприємствам ефективно управляти ними, забезпечуючи виконання стратегічних цілей і зростання на ринку.

1.2. Основи теорії та організаційні принципи управління фінансовими ресурсами підприємства

У сучасній українській економіці зростає значущість забезпечення фінансової стійкості та платоспроможності всіх учасників ринку. Це вимагає відмінних стратегій для мобілізації фінансових ресурсів і ефективного управління їхнім використанням. Одна з основних мет фінансового менеджменту - забезпечення інтересів власників та досягнення їхнього добробуту.

В сучасному господарському середовищі України акцент на забезпеченні фінансової стійкості та раціональному використанні фінансових ресурсів є критично важливим для досягнення успіху й задоволення інтересів усіх учасників економічного процесу.

Згідно з дослідженням О.В. Кнейслера та Л.З. Шупи, важливим напрямком є глибоке вивчення системи управління фінансовими ресурсами з метою досягнення ряду стратегічних цілей. Серед них:

Вживання в умовах конкурентного середовища: ефективне управління фінансами дозволяє фірмі адаптуватися до змін у ринкових умовах і зберегти свою конкурентоспроможність.

– Уникнення банкрутства та мінімізація фінансових ризиків: ретельне планування та контроль над фінансами допомагають уникнути кризових ситуацій і фінансових втрат.

– Лідерство на ринку: ефективне використання фінансових ресурсів дозволяє фірмі займати провідні позиції на ринку та вести успішну конкурентну боротьбу.

– Збільшення ринкової вартості фірми: правильне управління фінансами сприяє підвищенню інвестиційної привабливості компанії для інвесторів.

– Забезпечення стійкого зростання: ефективне використання фінансових ресурсів сприяє досягненню стійкого і прийняттого темпу росту економічного потенціалу компанії.

– Збільшення обсягів виробництва та реалізації: оптимізація фінансових процесів сприяє зростанню виробничих і комерційних показників.

– Максимізація прибутку: ефективне управління фінансовими ресурсами допомагає досягнути максимального фінансового результату для власників і інвесторів.

– Зменшення витрат оптимізація фінансових процесів і контроль над витратами сприяють підвищенню ефективності використання ресурсів.

Отже, комплексний підхід до управління фінансами дозволяє досягти різноманітних стратегічних цілей, забезпечуючи стабільність і успішний розвиток підприємства в умовах сучасного ринкового середовища.

Згідно з І.О. Бланком, механізм фінансового менеджменту підприємства складається з ключових елементів, які регулюють процеси управління в області фінансів.

Цей механізм включає в себе фінансове забезпечення, що означає здійснення фінансових операцій і формування фінансових ресурсів; фінансове регулювання, яке визначає правила та стандарти для управління грошовими потоками і ризиками; управління фінансовими ресурсами, спрямоване на оптимізацію використання грошових активів; а також управління фінансовими потоками, яке забезпечує контроль за рухом грошей в організації і їхнє раціональне використання.

Механізм також включає систему специфічних методів і прийомів, що використовуються для управління фінансовою діяльністю підприємства. Ці методи і прийоми розробляються з метою забезпечення ефективного вироблення управлінських рішень, що сприяють досягненню фінансових цілей підприємства і підтримці його стійкості і конкурентоспроможності на ринку. Таким чином, механізм фінансового менеджменту є важливою складовою фінансового механізму підприємства, який інтегрує різні аспекти фінансової діяльності з метою досягнення оптимальних результатів і управлінської ефективності.

У широкому контексті управління фінансовими ресурсами підприємства визначається як комплексна діяльність, що охоплює не лише розподіл і використання грошових активів, але і активне впливання на процес формування цих ресурсів та керування грошовими потоками. Ця діяльність є одним з важливих чинників успішного функціонування та розвитку підприємства в умовах ринкової економіки.

Управління фінансовими ресурсами підприємства має на меті оптимізацію фінансового механізму, координацію фінансових операцій і забезпечення їхнього балансу. В контексті сучасних умов ця діяльність вимагає постійного вдосконалення, щоб ефективно відповідати вимогам виробництва та ринкових умов.

Сутність управління фінансовими ресурсами полягає також у прийнятті управлінських рішень в умовах швидко змінюючогося зовнішнього середовища. Наука управління фінансовими ресурсами повинна надавати методи і інструменти для ефективного управління фінансовими потоками, забезпечуючи стабільність і конкурентоспроможність підприємства.

Отже, управління фінансовими ресурсами є не лише процесом управління грошовими активами, але й стратегічною діяльністю, спрямованою на забезпечення ефективності фінансових операцій та досягнення стабільного фінансового стану підприємства в умовах сучасного ринкового середовища.

Для ефективного управління фінансовими ресурсами необхідно ретельно аналізувати потреби підприємства в капіталі, прогнозувати фінансові потреби і ризики, а також розробляти стратегії залучення і оптимізації використання фінансових ресурсів. У сучасних умовах, коли конкуренція на ринку зростає, важливо мати чітку стратегію фінансування, яка відповідає стратегічним цілям та потребам підприємства. Ефективне управління фінансовими ресурсами дозволяє забезпечити стабільність фінансової позиції, здійснювати інновації та розвиватися в умовах змінюючогося ринкового середовища.

Рис 1.1. Схема управлінських зв'язків у економічній системі управління представляє собою структуру

Одним із ключових підходів до управління фінансовими ресурсами є системний підхід. Згідно з системним підходом, управління фінансовими

ресурсами розглядається як частина загальної системи управління підприємством. Ця система включає дві основні підсистеми: суб'єкт управління (управлінський персонал і структури) та об'єкт управління (фінансові ресурси самого підприємства). Такий підхід дозволяє аналізувати взаємодію між різними елементами управління та їх вплив на фінансову стабільність і розвиток організації.

Крім того, системний підхід передбачає не лише вивчення поточного стану управління фінансовими ресурсами, але й розробку стратегічних напрямків для формування ефективної системи управління. Ця система повинна забезпечувати оптимальне використання фінансових ресурсів, мінімізацію ризиків і максимізацію фінансового результату підприємства.

Паралельно з системним підходом до управління, використовується і процесний підхід. Цей підхід орієнтований на аналіз і оптимізацію конкретних процесів управління фінансовими ресурсами, таких як планування бюджетування, управління ліквідністю, управління кредитами та інвестиціями. Процесний підхід відображає сукупність форм, методів і прийомів, які використовуються для здійснення управлінських функцій з фінансовими ресурсами.

Застосування обох підходів до управління фінансовими ресурсами дозволяє підприємствам ефективно реагувати на зміни в економічному середовищі, забезпечуючи стабільність і конкурентоспроможність. Важливою задачею управління фінансовими ресурсами є виявлення оптимальних джерел фінансування, їхнє раціональне використання і забезпечення фінансової стійкості підприємства. Це передбачає управління не лише поточними фінансовими операціями, але і розробку стратегій довгострокового розвитку, що сприяють досягненню цілей інноваційного і сталого розвитку організації.

Основними аспектами системного підходу є аналіз, опис і пояснення сутності управління фінансовими ресурсами через призму їх взаємозв'язків з іншими факторами підприємницької діяльності. Цей підхід дозволяє не лише

досліджувати окремі аспекти фінансового управління, але й розглядати їх у комплексі, що є необхідним для вироблення комплексних управлінських рішень. Однією з ключових вимог системного підходу є аналітична робота, яка охоплює оцінку стану, складу, структури і напрямків використання фінансових ресурсів підприємства. Ця оцінка включає аналіз фінансового стану підприємства, потреб у ресурсах і можливих джерелах їх залучення. Основними інструментами такого аналізу є використання фінансових показників, моделювання та прогнозування різних сценаріїв розвитку.

Крім того, системний підхід вимагає врахування ситуаційної складової, тобто здатність адаптуватися до змін в зовнішньому середовищі та внутрішніх умовах підприємства. Це передбачає постійне оновлення і корекцію стратегій управління фінансовими ресурсами з метою забезпечення оптимального використання ресурсів та досягнення конкурентних переваг на ринку.

Загальна мета системного підходу до управління полягає у створенні ефективної системи управління, яка б забезпечувала не лише фінансову стабільність, а й сприяла стратегічному розвитку підприємства. Такий підхід відкриває можливості для впровадження інноваційних рішень та удосконалення управлінських практик, що є критичним у сучасних умовах глобалізації та швидких змін в економіці

Системний підхід до управління фінансовими ресурсами є необхідною складовою сучасного підприємництва, який забезпечує систематичний підхід до аналізу, планування і управління фінансами, спрямований на досягнення стратегічних цілей і забезпечення стійкого розвитку організації.

Управління фінансовими ресурсами на сучасному етапі вимагає системно-аналітичного підходу, що забезпечує раціональне використання фінансових можливостей підприємства. Цей підхід ґрунтується на комплексному аналізі внутрішніх і зовнішніх факторів, які впливають на управлінські рішення.

Основним принципом системно-аналітичного підходу є розгляд управління фінансовими ресурсами як складної системи, що включає в себе не

лише аналіз, але й планування та стратегічне управління. Він передбачає врахування всіх аспектів фінансової діяльності підприємства для досягнення оптимальних результатів.

Системно-аналітичний підхід до управління фінансовими ресурсами вимагає глибокого розуміння поточного стану фінансових аспектів підприємства. Це включає аналіз фінансового стану, розподілу ресурсів, оцінку фінансових ризиків та можливостей для їх мінімізації чи оптимізації.

Основні етапи системно-аналітичного підходу до управління фінансовими ресурсами включають:

- Аналіз: систематичне збирання і аналіз інформації щодо фінансового стану підприємства, його активів і зобов'язань. Цей етап визначає поточний стан речових і фінансових активів, а також їх ефективне використання.

- Прогнозування і планування: основна мета полягає в розробці стратегій і тактик управління фінансами на майбутнє. Прогнозування базується на аналізі історичних даних і трендів ринку для визначення оптимальних напрямків розвитку фінансових ресурсів.

- Регулювання і оперативне управління: етап охоплює прийняття конкретних управлінських рішень щодо розподілу фінансових ресурсів у реальному часі. Він включає в себе моніторинг фінансових показників і при необхідності коригування стратегій для досягнення поставлених цілей.

- Контроль і оцінка: важливим етапом є систематичний контроль за виконанням фінансових планів і стратегій. Це включає аудит і ревізію фінансових операцій для забезпечення їхньої правильності і відповідності стандартам.

- Крім того, системно-аналітичний підхід сприяє розробці і впровадженню інноваційних методів управління фінансами, що підвищує конкурентоспроможність підприємства і сприяє його стійкому розвитку в умовах змінюваного ринкового середовища.

Системно-аналітичний підхід до управління фінансовими ресурсами є невід'ємною складовою успішного функціонування сучасного підприємства, який забезпечує не лише ефективне використання ресурсів, а й здатність адаптуватися до змін у внутрішньому і зовнішньому середовищі [21].

Управління фінансовими ресурсами є стратегічно важливою складовою успішного функціонування будь-якого підприємства. Ця діяльність передбачає систематичне і комплексне керування фінансовими процесами з метою забезпечення стійкого фінансового стану і максимізації загальної ефективності підприємства. Концепція ефективного управління фінансовими ресурсами базується на оптимальному поєднанні фінансової, організаційної та керівної складових, що є ключовими для досягнення поставлених цілей.

На тактичному рівні управління фінансовими ресурсами визначаються поточні цілі і планується рух фінансових ресурсів в контексті конкретних напрямів, що пов'язані з загальною метою діяльності підприємства. Оперативний рівень управління зосереджується на матеріальних і трудових ресурсах, проте ефективне використання наявних фінансових ресурсів є також ключовим аспектом [13].

В науковій літературі переважно розглядаються такі завдання управління фінансовими ресурсами:

- залучення необхідного обсягу ресурсів за найвигіднішими умовами;
- ефективне використання наявних ресурсів [14].

Однак, на наш погляд, ці завдання можуть бути розширені і розглядатися на різних рівнях управління - стратегічному, тактичному і оперативному, в залежності від конкретних цілей функціонування системи управління.

У загальній структурі функціонування системи управління фінансами господарюючих суб'єктів фінансові ресурси виступають як важливий складовий елемент об'єкта управління. Цей об'єкт також включає джерела фінансових ресурсів та фінансові відносини [22]. Отже, фінансові ресурси розглядаються як

сукупність коштів та активів, що перебувають у власності та під управлінням сільськогосподарського підприємства.

Складовими елементами об'єкту управління є внутрішні (власні) та зовнішні (позикові, залучені) джерела фінансування. Внутрішні джерела включають власний капітал і внутрішні накопичення, тоді як зовнішні - це позичкові кошти, емісійні облігації, інвестиційні кошти тощо.

Суб'єкти управління включають персонал фінансових підрозділів підприємства, які мають ключове значення у впливі на об'єкт управління. Їхні обов'язки охоплюють збір, обробку, аналіз та систематизацію інформації, а також розробку та прийняття управлінських рішень шляхом планування, організації, регулювання, координації, аналізу і контролю [34]. Вимоги до фахівців у цій галузі включають високий професійний рівень і здатність швидко адаптуватися до змін у зовнішньому середовищі.

Управління фінансовими ресурсами є однією з ключових функцій фінансового менеджера будь-якого підприємства, оскільки структура та вартість фінансових ресурсів суттєво впливають на основні показники фінансово-господарської діяльності підприємства і загальну ефективність господарюючого суб'єкта.

В управлінні фінансовими ресурсами суб'єкт системи завжди грає активну роль відносно об'єкта, впливаючи на процеси, що відбуваються всередині, і забезпечуючи їх розвиток і функціонування у межах визначених програм. Кожен елемент системи, в залежності від конкретних умов, виконує функції дії та сприйняття, спрямовані на досягнення поставлених цілей.

Фінансові ресурси проявляються через грошові потоки підприємства, які є сукупністю надходжень і виплат коштів впродовж певного періоду. Вони включають доходи від операційної діяльності, інвестиційні виплати, фінансові вкладення та інші оборотні кошти, що відображаються у фінансових звітах.

Управління фінансовими ресурсами відіграє ключову роль у фінансовому менеджменті підприємства, оскільки ефективне управління цими ресурсами є

основою для досягнення фінансової стабільності і забезпечення фінансового здоров'я підприємства [18].

Ефективна система управління фінансовими ресурсами базується на загальних і конкретних принципах управління. До загальних відносяться такі основні принципи: визначення чітких цілей, що повинні досягатися; забезпечення правової захищеності управлінських рішень; оптимізація управлінського процесу; делегування повноважень та відповідальності; відповідність стандартам і вимогам; автоматичне заміщення відсутності керівника; введення інформації одноразово; постановка перед фахівцями нових завдань; підвищення кваліфікації персоналу [18].

Серед основних конкретних принципів управління фінансовими ресурсами підприємства варто виділити наступні аспекти:

1. Принцип безперервності передбачає постійне управління фінансовими ресурсами з урахуванням перспективних планів і стратегій.

2. Принцип ієрархії прийняття рішень охоплює вирішення завдань на стратегічному, тактичному і оперативному рівнях з урахуванням їх взаємозв'язку та впливу на фінансові результати підприємства.

3. Принцип економічності передбачає досягнення максимальних результатів за мінімальних затрат і ризиків.

4. Принцип оптимальності джерел полягає в виборі оптимального співвідношення між власними та залученими ресурсами для забезпечення фінансової стійкості підприємства.

5. Принцип комплексності визначає управління фінансовими ресурсами як підсистемою загального управління підприємством, що враховує всі аспекти його діяльності.

6. Принцип фаховості підкреслює важливість наявності кваліфікованого персоналу з фінансовими знаннями і навичками для ефективного управління фінансовими ресурсами [9].

Таким чином, впровадження цих принципів сприятиме створенню стабільної та ефективно управляється фінансової системи підприємства, що є важливим фактором для досягнення успіху та конкурентоспроможності на ринку.

Детальне вивчення процесу управління з точки зору його функцій є ключовим аспектом для розуміння і оптимізації робочих процесів в будь-якій організації. Кожна управлінська функція має свої характерні обов'язки та завдання, які визначаються її місцем у загальній структурі управління. Вони формують фундаментальні складові, що забезпечують ефективність та результативність управлінського процесу.

Однією з ключових функцій управління є планування. Планування визначає мети і завдання організації та встановлює шляхи їх досягнення. Цей процес є основою для всіх інших управлінських дій, оскільки від планування залежить організація ресурсів, вибір стратегій і тактик, а також контроль за виконанням поставлених завдань.

Іншою важливою функцією є організація. Організація включає в себе розподіл відповідальності, створення структурних підрозділів та визначення ланцюга командування. Вона встановлює, які саме ресурси і яким чином будуть використовуватися для досягнення стратегічних цілей організації.

Третьою важливою функцією є мотивування. Мотивація переконує працівників в організації прикладати зусилля для досягнення спільних цілей. Це включає в себе створення стимулів, розвиток системи винагород і створення сприятливого психологічного клімату.

Останньою, але не менш важливою, функцією управління є контроль. Контроль включає в себе оцінку результатів виконання планів, ідентифікацію відхилень від стандартів і вжиття заходів для коригування ситуації. Він дозволяє забезпечити відповідність досягнених результатів стратегічним цілям і вчасно виявляти проблеми.

Таким чином, кожна з функцій управління має свої унікальні аспекти і важливість, але разом вони створюють комплексний і ефективний процес, що забезпечує успішну реалізацію стратегічних і тактичних цілей організації.

Управління фінансовими ресурсами є складним і важливим процесом для будь-якої організації. Цей процес можна розглядати як послідовність етапів, кожен з яких відіграє важливу роль у забезпеченні фінансової стабільності і ефективності підприємства.

– Перший крок управління фінансовими ресурсами полягає у визначенні конкретних фінансових проблем чи завдань, які потрібно вирішити. Це може включати питання ефективного використання капіталу, зниження витрат або підвищення прибутковості.

– Для ефективного вирішення фінансових проблем необхідно зібрати достовірні дані. Цей етап включає збір і обробку фінансових інформаційних потоків, аналіз фінансових звітів, визначення факторів, що впливають на фінансове становище компанії.

– Після збору даних настає етап їх аналізу. Аналітики оцінюють фінансові показники, виявляють тенденції та ризики, що впливають на фінансову стабільність організації. Важливим аспектом є ідентифікація потенційних можливостей для покращення фінансових результатів

– На основі отриманої інформації управління приймає рішення щодо оптимізації фінансових процесів. Це може включати вирішення питань капітальних інвестицій, стратегічного планування, фінансового управління та управління оборотними активами.

– Після прийняття рішень необхідно втілити їх у життя. Це включає розподіл фінансових ресурсів, виконання фінансових планів і впровадження стратегій, спрямованих на досягнення встановлених цілей.

– Останній етап - оцінка результатів впровадження прийнятих рішень. Це включає аналіз досягнутих фінансових результатів, виявлення відхилень від плану, ідентифікацію причин відхилень і розробку корекційних дій для

покращення майбутніх фінансових рішень.

Останній етап управління фінансовими ресурсами полягає в оцінці досягнутих результатів. Це включає порівняння фактичних результатів з планованими, ідентифікацію відхилень і виявлення причин, що їх спричинили. Важливо аналізувати отримані дані для покращення майбутніх стратегій та прийняття відповідних корекційних дій.

Успішне управління фінансовими ресурсами передбачає вміння ефективно поєднувати процеси формування та використання фінансових ресурсів для досягнення стратегічних цілей організації. Це вимагає глибокого розуміння економічної ефективності та мінімізації ризиків при прийнятті управлінських рішень.

Управління фінансовими ресурсами включає в себе комплексний підхід до використання різних інструментів і механізмів, які дозволяють забезпечити стабільність та розвиток організації. Компетентне використання фінансових методів і важелів, дотримання відповідного законодавчого і нормативного середовища, а також доступ до необхідної інформації є важливими умовами успішного функціонування будь-якого підприємства чи організації.

Фінансовий механізм підприємства включає в себе комплекс правових, нормативних, інформаційно-технічних та організаційно-управлінських складових, які забезпечують його ефективне функціонування. Правове забезпечення є основою для регулювання фінансових відносин та включає в себе нормативно-правові акти, що регламентують фінансову діяльність підприємства. Це охоплює законодавчі акти, постанови, накази та інші правові документи, видані компетентними органами.

Нормативне забезпечення включає в себе інструкції, нормативи, стандарти, тарифні ставки та інші нормативні документи, які встановлюють конкретні вимоги і правила щодо фінансової діяльності. Ці документи спрямовані на створення умов для систематизації процесів управління фінансами підприємства та забезпечення їх ефективного контролю.

Інформаційно-технічне забезпечення є ключовим аспектом в управлінні фінансовими ресурсами. Воно включає в себе систему збору, обробки та аналізу різноманітної інформації, яка є необхідною для прийняття управлінських рішень. З урахуванням зростаючого обсягу інформації, її швидкої доступності та технічних можливостей підприємства, інформаційне забезпечення передбачає впровадження сучасних технологій та методів обробки даних.

Організаційно-управлінське забезпечення включає розробку ефективної фінансової структури управління підприємством. Це охоплює визначення оптимальної керівної структури, розподіл обов'язків та повноважень між управлінськими підрозділами, а також встановлення механізмів контролю за фінансовою діяльністю. Ефективне організаційне управління сприяє зниженню ризиків і підвищенню стабільності фінансових процесів в умовах сучасного бізнес-середовища.

Таким чином, комплексне забезпечення фінансового механізму підприємства передбачає взаємодію різних складових: правових, нормативних, інформаційно-технічних та організаційно-управлінських. Впровадження цих складових в практику управління дозволяє досягати оптимальних результатів у фінансовій діяльності підприємства, забезпечуючи його стабільність та конкурентоспроможність на ринку.

1.3. Наукові методики для визначення ефективності управління фінансовими ресурсами підприємства

Фінансова стійкість підприємства визначається як здатність забезпечити потреби у ресурсах для стабільного функціонування і розвитку. Це поняття охоплює ряд ключових аспектів, які відображають фінансове здоров'я підприємства та його здатність до самостійного фінансування без значних зовнішніх джерел. Основні критерії оцінки включають фінансову стійкість, ліквідність та платоспроможність.

Фінансова стійкість відображає рівень захищеності підприємства від фінансових ризиків та несприятливих змін у зовнішньому середовищі. Це вимірюється через баланс між власними і залученими коштами, а також здатність підприємства ефективно управляти своїми ресурсами в умовах нестабільності на ринку. Фінансова стійкість також передбачає належний рівень прибутку, що забезпечує потреби у самофінансуванні та розвитку.

Ліквідність відображає здатність підприємства забезпечити негайну оплату своїх поточних зобов'язань із наявних ресурсів. Це важливий аспект, який відображається через рівень готівки та еквівалентів готівки, які доступні для погашення поточних зобов'язань, та ефективність управління оборотними активами.

Платоспроможність оцінюється як здатність підприємства виконати свої фінансові зобов'язання в умовах збереження стабільного фінансового стану. Вона відображає, наскільки підприємство може використовувати свої ресурси для виконання фінансових зобов'язань перед кредиторами і іншими зацікавленими сторонами в установленій термін.

Важливим аспектом є також довіра кредиторів та інвесторів до фінансових звітів і діяльності підприємства, що відображається у рівні кредитного скорингу та спроможності отримувати нові фінансові ресурси за сприятливими умовами. Зменшення залежності від зовнішніх джерел фінансування сприяє збільшенню стійкості та незалежності підприємства.

Таким чином, оцінка ефективності управління фінансовими ресурсами підприємства базується на комплексному аналізі фінансової стійкості, ліквідності та платоспроможності. Ці критерії визначають здатність підприємства до стабільного фінансового розвитку і підтримки своїх операцій в умовах змінюючогося економічного середовища.

Один із ключових факторів, що визначає фінансову стійкість підприємства, - це його фінансова структура капіталу. Вона відображає співвідношення між позиковими та власними коштами, а також

довгостроковими та короткостроковими джерелами фінансування. Політика фінансування окремих складових активів, особливо необоротних активів та запасів, також впливає на фінансову стійкість підприємства.

Розрізняють кілька типів фінансової стійкості підприємства, які характеризують його здатність забезпечити свої фінансові потреби в різних умовах:

Оцінка фінансової стійкості підприємства є важливим аспектом для інвесторів, кредиторів і управлінських органів. Вона дозволяє зрозуміти, наскільки стабільно і життєздатно відповідне підприємство в умовах ринкових коливань і економічних викликів. Ефективне управління фінансовими ресурсами, врахування ризиків і вчасне прийняття стратегічних рішень сприяють збереженню та зміцненню фінансової стійкості підприємства.

Фінансова стійкість підприємства значною мірою визначається правильним вибором джерел фінансування і оптимальною структурою активів. Цей процес включає розрахунок різних відносних показників, які дозволяють оцінити стійкість фінансового стану (див. табл. 1.3).

Одним з важливих аспектів є оцінка кредитоспроможності підприємства, яка базується на показниках ліквідності та платоспроможності. Ці два поняття взаємопов'язані і спільно визначають готовність підприємства до виконання своїх фінансових зобов'язань перед сторонніми контрагентами.

Ліквідність визначається як здатність підприємства перетворювати свої активи на гроші з метою виконання поточних зобов'язань. Вона свідчить про наявність достатніх грошових коштів для вчасного здійснення фінансових операцій у поточному періоді.

Оптимальна організація фінансових ресурсів і забезпечення стабільної фінансової структури є критично важливими для забезпечення фінансової стійкості підприємства. Це включає не лише вибір джерел фінансування, але й стратегічне управління активами та пасивами, щоб забезпечити ефективне використання ресурсів і мінімізацію фінансових ризиків.

Таблиця 1.2

Розрахунок відносних показників фінансової стійкості підприємства

Показник	Обрахунок	Нормативне значення	Суть
Коефіцієнт автономії	Власний капітал / Активи	$\geq 0,5$	Частка власного капіталу в сумі джерел фінансування підприємства.
Коефіцієнт концентрації позикового капіталу	Зобов'язання / Активи	$\leq 0,5$	Частка зобов'язань в сумі джерел фінансування підприємства.
Коефіцієнт фінансової залежності	Активи / Власний капітал	1 – 2	Скільки активів припадає на 1 грн. власного капіталу підприємства.
Коефіцієнт фінансової стійкості	(Власний капітал + Довгострокові зобов'язання) / Активи	0,75 – 0,9	Частка стабільних джерел у фінансових ресурсах підприємства.
Коефіцієнт фінансового ризику	Зобов'язання / Власний капітал	$\leq 0,7$	Обсяг зобов'язань, що припадають на 1 грн. власного капіталу.
Коефіцієнт маневреності власного капіталу	Власний оборотний капітал / Власний капітал	0,3 – 0,5	Якою часткою власного капіталу підприємство може маневрувати, тобто спрямовувати в оборотні активи.
Коефіцієнт забезпеченості запасів власними оборотними коштами	Власні оборотні кошти / Запаси	0,5 – 0,8	Яка частка запасів фінансується за рахунок стабільних джерел.
Коефіцієнт забезпеченості оборотних активів власним оборотним капіталом	Власні оборотні кошти / Оборотні активи	$\geq 0,1$	Частка стабільних джерел у фінансуванні оборотних активів.
Індекс постійності активів	Оборотні активи / Власний капітал	Позитивно оцінюється зниження	Частка власного капіталу, що йде на фінансування необоротних активів.
Коефіцієнт покриття відсотків	(Прибуток до оподаткування + Витрати на виплату відсотків) / Витрати на виплату відсотків	≥ 1	Потенційна спроможність підприємства погасити позику та ступінь захищеності кредиторів від несплати процентних платежів.

Платоспроможність, у свою чергу, оцінюється як здатність підприємства забезпечити погашення своїх зобов'язань в установлений термін. Вона враховує

не лише наявність поточних активів, а й їхню здатність бути реалізованими або перетвореними на грошові кошти у відповідний момент.

Таким чином, фінансова стійкість підприємства є комплексним поняттям, що базується на ретельному аналізі фінансових показників і здатності до ефективного управління фінансовими ресурсами в умовах мінливого економічного середовища.

Фінансова платоспроможність підприємства є ключовим аспектом його стабільності і здатності вчасно погашати фінансові зобов'язання перед кредиторами та постачальниками. Це поняття відображає здатність підприємства утримувати достатні грошові ресурси для забезпечення поточних фінансових зобов'язань у встановлені строки.

При дослідженні платоспроможності підприємства порівнюються суми його платіжних засобів з величиною строкових зобов'язань. Цей аналіз виконується за допомогою спеціально підібраних показників, що відображають рівень ліквідності і здатність підприємства забезпечити платіжну дисципліну.

Один з основних показників платоспроможності є відносний ліквідний баланс, який визначається як співвідношення між платіжними засобами (грошові кошти, розрахункові рахунки) і поточними зобов'язаннями. Цей показник відображає, наскільки ефективно підприємство управляє своїми ліквідними активами для забезпечення фінансової стабільності.

Ще одним важливим показником є коефіцієнт поточної ліквідності який визначається як співвідношення між платіжними засобами та поточними зобов'язаннями. Цей показник вказує на здатність підприємства виконувати свої поточні зобов'язання без додаткових фінансових зусиль.

Для комплексного аналізу платоспроможності також використовуються абсолютні показники ліквідності, які оцінюють загальний обсяг платіжних засобів та їх відповідність поточним зобов'язанням у конкретний момент часу.

Таким чином, оцінка фінансової платоспроможності підприємства є складним і багатоаспектним процесом, що вимагає використання різноманітних

показників і аналітичних методів. Вона дозволяє зрозуміти потенційні ризики і забезпечити необхідні заходи для збереження фінансової стабільності та надійності платіжних зобов'язань підприємства.

Ефективність фінансування діяльності публічного підприємства визначається через ряд ключових показників, що відображають фінансову стійкість, ліквідність та платоспроможність організації. Ці аспекти важливі для забезпечення стійкого фінансового стану підприємства та його здатності виконувати свої фінансові зобов'язання перед стейкхолдерами та іншими зацікавленими сторонами.

Оцінка фінансової стійкості полягає у визначенні міри, до якої підприємство може витримати фінансові труднощі без значних збитків для свого функціонування та розвитку. Один із ключових показників цієї стійкості - це фінансовий леверидж, який відображає залежність від позикових коштів порівняно з власним капіталом. Чим менше відношення позикових коштів до власного капіталу, тим стійкіше фінансове положення підприємства.

Ліквідність є ще одним важливим аспектом фінансового управління, оскільки вона відображає здатність підприємства конвертувати свої активи в готівку з мінімальними втратами. Показник поточного відношення (співвідношення поточних активів до поточних зобов'язань) та швидкого відношення (співвідношення найбільш ліквідних активів до поточних зобов'язань) використовуються для вимірювання цієї здатності.

Для оцінки ефективності використання фінансових ресурсів підприємства використовують різні показники, серед яких значиме місце займають динаміка складу та структури активів, ділова активність і ефективність використання основних засобів. Ділова активність підприємства визначається як комплексна характеристика, що охоплює різні аспекти його функціонування, такі як ринкова позиція, репутація, інноваційна та інвестиційна діяльність, конкурентоспроможність.

В таблиці 1.3 наведено характеристику та обрахунок відповідних показників.

Таблиця 1.3

Опис та обчислення показників динаміки основних засобів

Показник	Обрахунок	Нормативне значення	Суть
Коефіцієнт надходження	Надходження основних засобів / Первісна вартість основних засобів на кінець року	Позитивно оцінюється зростання	Частка нових основних засобів
Коефіцієнт вибуття	Вибуття основних засобів / Первісна вартість основних засобів на початок року	Позитивно оцінюється зменшення	Частка основних засобів, що вибули за рік
Коефіцієнт приросту	(Надходження основних засобів – вибуття основних засобів) / Первісна вартість основних засобів на початок року	Позитивно оцінюється зростання	На скільки зросла первісна вартість основних засобів в результаті їх руху за рік

Факт наявності нових основних засобів та їх постійна заміна не достатні для підтвердження їх ефективного використання фінансових ресурсів акціонерного товариства.

Крім того, для розуміння вигоди від наявної структури напрямів використання фінансових ресурсів підприємства обчислюють рентабельність за активами та пасивами.

Оцінка ділової активності є ключовим елементом аналізу, оскільки вона відображає якість управління ресурсами підприємства і його потенційні можливості для розвитку. Цей підхід став дедалі більш системним і методологічно обґрунтованим, зосереджуючись на якісних аспектах ділового циклу та ефективності використання ресурсів у динаміці діяльності підприємства.

РОЗДІЛ 2. ДІАГНОСТИКА СУЧАСНОГО СТАНУ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМИ РЕСУРСАМИ НА ПІДПРИЄМСТВІ

2.1. Загальна характеристика ТОВ «ЛЕГІОН ТРЕЙД»

ТОВ «Легіон Трейд»:

Дата заснування: 12 квітня 2010 року

ЄДРПОУ: 37070162

Статутний капітал: 151 516 грн

Юридична адреса: Україна, Дніпропетровська обл., м. Дніпро, вул. Марії Лисиченко, буд. 11, кв. 28

Керівник: Кочерга Юрій Леонідович

Організаційно-правова форма: Товариство з обмеженою відповідальністю

Основний вид діяльності: Оптова торгівля металами та металевими рудами (КВЕД 46.72)

Інші види діяльності:

Діяльність посередників у торгівлі паливом, рудами, металами та промисловими хімічними речовинами (КВЕД 46.12)

Оптова торгівля зерном, необробленим тютюном, насінням і кормами для тварин (КВЕД 46.21)

Оптова торгівля молочними продуктами, яйцями, харчовими оліями та жирами (КВЕД 46.33)

Оптова торгівля відходами та брухтом (КВЕД 46.77)

Кування, пресування, штампування, профілювання; порошкова металургія (КВЕД 25.50)

Державна частка: Відсутня

Засновники: Кочерга Олександр Леонідович (34% - 51 516,00 грн)

Доброгорська Крістіна Юріївна (33% - 50 000,00 грн)

Кочерга Юрій Леонідович (33% - 50 000,00 грн)

Рис. 2.1. Участь ТОВ «ЛЕГІОН ТРЕЙД» в державних тендерах, грн.(дані сайту You Control)

Підприємство активно бере участь у державних тендерах, однак їх обсяги за вказаний період знизилися на 87,8%. Така ситуація насамперед пов'язана з війною в Україні, бо максимального значення обсяги державного фінансування досягали у ковідному 2021 р. (23033 тис. грн). За цей же період виручка від реалізації зросла майже у 3 рази.

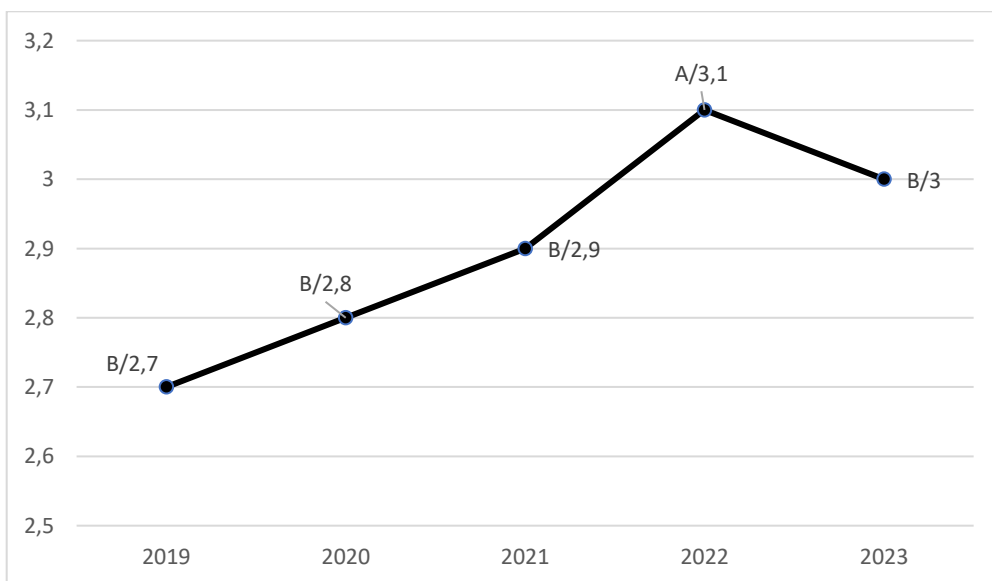

Рис. 2.2. Фінансовий скоринг ТОВ «Легіон Трейд» за 2019-2023 рр.

Фінансовий, або банківський, кредитний скоринг - це автоматизована система оцінки ймовірності виконання позичальником своїх зобов'язань. Іншими словами, це інструмент, який допомагає кредиторам швидко й легко визначити, наскільки надійним є потенційний позичальник.

Переваги фінансового скорингу:

- Зниження ризиків: Допомагає банкам та іншим кредиторам приймати більш обґрунтовані рішення щодо видачі кредитів, тим самим знижуючи ризики невиконання зобов'язань.
- Швидкість та зручність: Скоринг дозволяє оцінити платоспроможність клієнта протягом короткого часу, що значно економить час та ресурси.
- Персоналізація пропозицій: На основі скорингу кредитори можуть розробляти більш персоналізовані пропозиції для своїх клієнтів, пропонуючи їм більш вигідні умови кредитування.

Як розраховується фінансовий скоринг?

Для розрахунку фінансового скорингу використовуються різні фактори, такі як:

- Кредитна історія: Це один з найважливіших факторів, який враховується при скорингу. Банки аналізують історію виплат позичальника по інших кредитах, щоб оцінити його ймовірність своєчасного повернення нового кредиту.
- Фінансове становище: До уваги береться дохід позичальника, його витрати, рівень заборгованості, наявність майна тощо.
- Демографічні дані: Вік, освіта, місце роботи, сімейний стан позичальника також можуть впливати на його скоринг.

YouControl - це платформа, яка надає аналітичну інформацію про українські компанії. Вона включає в себе індекс фінансового скорингу, який показує рівень фінансової стабільності компанії.

Компанії з індексом «А» – більш надійні за інші. Компанії з індексом «D» ставали банкрутами в 10-14 разів частіше компаній з індексом «А». За період 2019-2021 рр. даний показник збільшився з В/2,7 до В/2,8, підприємство має достатньо хороший рівень стабільності, в 2022 р. значення показника досягло рівня А/3,1, тобто високого рівня фінансової стабільності.

Однак, у наступному, 2023 р. показник впав до рівня В/3,0. Основні економічні показники діяльності підприємства наведені у табл. 2.1.

Таблиця 2.1

Основні економічні показники діяльності ТОВ «Легіон Трейд»

Показник	2019 р.	2020 р.	2021 р.	2022 р.	2023 р.	Відношення 2023 р. до 2019 р.,%
Чистий дохід від надання послуг, тис.грн.	19741	22204,8	37097,8	48658,7	66216,3	335,4
Витрати, тис.грн.	19725,1	21912,4	36806,1	48385,6	65599,4	332,6
Чистий прибуток, тис.грн.	232,2	255,9	337,9	274,2	720,9	310,5
Середня вартість активів, тис.грн.	5002,3	5824,25	8436,9	9157,95	10331,75	206,5
Кількість штатних працівників на кінець року, осіб	6	7	7	7	7	116,7
Рентабельність продажів, %	1,18	1,15	0,91	0,56	1,09	92,6

За 2019-2023 рр. чистий дохід від надання послуг збільшився понад чим в три рази, також збільшилася і витрати, а чистий прибуток по підприємству зріс у три рази (таблиця 2.1).

Середня вартість активів підприємства збільшились у два рази, а кількість штатних працівників збільшилась на 16,7% причому за період 2020 по 2023 рік змін в штаті не спостерігалось. Всього на підприємстві працює 7 чоловік. Рентабельність продажів знизилась на 7,4%.

Таблиця 2.2

Витрати у розрахунку на 1 грн. доходів ТОВ «Легіон Трейд»

Показник	2019 р.	2020 р.	2021 р.	2022 р.	2023 р.	Відношення 2023 р. до 2019 р., %
Всього доходів, тис.грн.	20008,3	22224,3	37218	48720	66478,5	332,3
Всього витрат, тис.грн.	19725,1	21912,4	36806,1	48385,6	65599,4	332,6
Сума витрат у розрахунку на 1 грн. доходів, грн.	0,99	0,99	0,99	0,99	0,99	100,1

Дані таблиці 2.2 показують, що сума витрат у розрахунку на 1 грн доходів залишається відносно незмінними поспіль, на протязі 2019-2023 років. Незначне збільшення на 0,1% пов'язано насамперед з тим, що темпи зростання доходів та темпи зростання витрат практично однакові, і сума прибутку вона не дуже велика, це пов'язано з тим, що компанія посередницька і закладає не дуже велику норму прибутку за свої послуги.

Фінансовий скоринг YouControl може стати важливим інструментом для оцінки надійності контрагентів, партнерів та потенційних інвестицій. Однак варто зазначити, що фінансовий скоринг є лише одним з численних факторів, які слід брати до уваги під час прийняття рішення про кредитування або інвестиції.

Індекс фінансового скорингу, що надається YouControl, базується на загальнодоступних даних, тому він не завжди може бути повністю точним чи всебічним. З огляду на це, для отримання більш повної та детальної інформації про фінансовий стан компанії, рекомендується проводити глибинний аналіз. Це включає перевірку фінансової звітності, вивчення історії діяльності компанії, аналіз ринкових тенденцій та інших релевантних показників.

Таким чином, фінансовий скоринг може слугувати початковим етапом оцінки, але остаточні рішення мають ґрунтуватися на більш широкому спектрі даних і ретельному аналізі.

2.3. Аналіз господарської діяльності ТОВ «ЛЕГІОН ТРЕЙД»

Для більш детального аналізу господарської діяльності ТОВ «ЛЕГІОН ТРЕЙД» використаємо підходи фінансового аналізу, насамперед горизонтального та вертикального аналізу активу та пасиву балансу. Дане підприємство відноситься до малих підприємств і формує звітність малого підприємства, сама звітність вона є в скороченому вигляді, що дає можливість в принципі провести аналіз аналітичного балансу таблиці 2.3 та 2.4.

Таблиця 2.3

Горизонтальний та вертикальний аналіз активу аналітичного балансу ТОВ «ЛЕГІОН ТРЕЙД»

Показники	2020 р.		2021 р.		2022 р.		2023 р.		Відношення 2023 р. до 2020 р.,%
	тис. грн.	%	тис. грн.	%	тис. грн.	%	тис. грн.	%	
Основні засоби	-	-	-	-	-	-	156,9	1,2	-
Оборотні активи, в т.ч.	6646,2	98,3	10227,6	98,62	8088,3	98,5	12575,2	97,9	189,2
Запаси	2428,2	35,9	1723,4	16,62	1578,5	19,2	2214,7	17,2	91,2
Дебіторська заборгованість, в т.ч.	4183,6	61,9	8139,2	78,48	5237,8	63,8	10108	78,7	241,6
Грошові кошти	-	-	23,7	0,23	916,1	11,2	-	-	-
Інші необоротні активи	13,6	0,2	338,3	3,26	353,5	4,3	249,5	1,9	1834,6
Баланс	6760,7	100	10371,2	100	8212,1	100	12846,9	100,0	190,0

За даними таблиці 2.3 валюта балансу збільшилась на 90%. В балансі не зазначаються залишкова вартість основних засобів, фактично відбувається що первісна вартість дорівнює зносу і тому по підприємству відсутні дані по основним засобам. Оборотні запаси зросли на 89,2%, а дебіторська заборгованість зростає майже більше ніж в два рази, обсяги запасів зменшилися на 8,8%. Грошові кошти по підприємству зазначалися в балансі тільки в 2021 і 2022 роках, і за цей період зросли у 38,7 рази, а в структурі зростання становило 10,97 пункти.

По статті «Інші необоротні активи» збільшення становить 18 разів. За даними вертикального аналізу найбільшу питому вагу у структурі активу балансу займають оборотні активи вони знизилися на 0,4 пункти. Внаслідок відсутності основних засобів на підприємстві по підприємству спостерігається мобільна структура активів, однак це природньо, оскільки підприємство займається посередницькою діяльністю.

Слід зазначити що зростання обсягів дебіторської заборгованості є небезпечним для підприємства оскільки в цьому разі підприємства інвестує в розвиток інших підприємства і для того щоб отримати ці кошти потрібен час і постійна робота з клієнтами.

Таблиця 2.4

Горизонтальний та вертикальний аналіз пасиву аналітичного балансу ТОВ
«ЛЕГІОН ТРЕЙД»

Показники	2020 р.		2021 р.		2022 р.		2023 р.		Відношення 2023 р. до 2020 р.,%
	тис. грн.	%	тис. грн.	%	тис. грн.	%	тис. грн.	%	
Власний капітал, в т.ч.	1243,7	18,4	1581,6	15,2	1855,7	22,6	2576,5	20,1	207,2
Нерозподілений прибуток	1041,6	15,4	1362,6	13,14	1623	19,8	2307,8	18,0	221,6
Довгострокові зобов'язання	1912,9	28,3	1792,4	17,28	1397,3	17,0	2566,5	20,0	134,2
Поточні зобов'язання і забезпечення, в т.ч.	3604,1	53,3	6997,2	67,47	4959,1	60,4	7703,9	60,0	213,8
Кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги	462	6,8	2013,6	19,42	985,5	12,0	1505,4	11,7	325,8
Кредиторська заборгованість по розрахунках	27,7	0,4	402,4	3,88	355,6	4,3	232,7	1,8	840,1
Інші поточні зобов'язання	2548,4	37,7	4581,2	44,17	3618	44,1	4858,8	37,8	190,7
Баланс	6760,7	100,0	10371,2	100,0	8212,1	100,0	12846,9	100,0	190,0

За даними таблиці 2.4 власний капітал підприємства збільшився 2,1 рази, в тому числі нерозподілений прибуток збільшилися у 2,2 рази довгострокові

зобов'язання збільшилися на 34,2%, що є свідченням активного використання підприємством державних тендерів. Поточні зобов'язання і забезпечення зросли у 2,1 рази, в тому числі кредиторська заборгованість за товари роботи послуги збільшилася 3,3 рази. На підприємстві спостерігається ситуація коли несвоєчасно погашена дебіторська заборгованість призводить до того, що підприємство вимушено робити борги за придбані товари. Крім того підприємство брало кредити у 2019-2020 роках, в наступні 2021-2022 не використовувалися короткострокові кредити банків, а вже в 2023 році був отриманий кредит на суму 1107 тис. грн. Аналіз динаміки структури капіталу вказує на збільшення власного капіталу підприємства на 1,7 відсоткові пункти, яке відбулося за рахунок зростання резервного капіталу підприємства у три рази, крім, звичайно, збільшення нерозподіленого прибутку у також у три рази.

Питома вага кредиторської заборгованості за товари, роботи, послуги збільшилась з 6,8 пункти до 11,7 пункти або на 4,9 пункти, тоді як довгострокові зобов'язання у структурі навпаки знизилася на 8,3%

Таблиця 2.5

Динаміка показників доходів та прибутку ТОВ «ЛЕГІОН ТРЕЙД»

Показник	2020 р.	2021 р.	2022 р.	2023 р.	Відношення 2023 р. до 2020 р., %
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	22204,8	37097,8	48658,7	66216,3	298,2
Інші операційні доходи	19,5	120,2	61,3	262,2	1344,6
Разом доходи	22224,3	37218	48720	66478,5	299,1
Фінансовий результат до оподаткування	311,9	411,9	334,4	879,1	281,9
Податок на прибуток	56	74	60,2	158,2	282,5
Чистий прибуток (збиток)	255,9	337,9	274,2	720,9	281,7

Аналіз таблиці 2.5 свідчить про значні успіхи підприємства на ринку. Чистий дохід від реалізації продукції збільшився втричі, що є свідченням зростання попиту на продукцію компанії та її ефективної роботи.

Ще більш вражаючим є 13-кратне зростання інших операційних доходів. Це може бути пов'язано з різними факторами, такими як:

Можливо, підприємство вклало кошти в активи, які принесли значний дохід. Зростання курсової різниці: Якщо компанія веде бізнес в іноземній валюті, сприятливі зміни курсу валют могли призвести до значного зростання доходів. Інші джерела: до інших операційних додів можуть також відноситися доходи від реалізації майна, оренди, штрафів, неустойок тощо.

Важливо зазначити, що інші операційні доходи відображаються на рахунку 71 «Інший операційний дохід» в бухгалтерському обліку. Цей рахунок узагальнює інформацію про всі доходи, отримані підприємством в ході своєї операційної діяльності, за винятком доходу від реалізації продукції.

Зростання доходів, про яке йдеться в таблиці 2.5, є свідченням загальної фінансової стійкості та ефективності роботи підприємства. Це позитивний сигнал для інвесторів, партнерів та інших зацікавлених сторін. Важливо проаналізувати динаміку інших показників діяльності підприємства, щоб отримати більш комплексне уявлення про його фінансовий стан. Слід дослідити причини, які призвели до такого значного зростання інших операційних доходів. Важливо оцінити, чи є цей ріст стійким, чи він є тимчасовим явищем. Загалом, дані таблиці 2.5 свідчать про те, що підприємство знаходиться в сприятливому фінансовому становищі та має значний потенціал для подальшого розвитку.

Таблиця 2.6

Динаміка показників витрат ТОВ «ЛЕГІОН ТРЕЙД»

Стаття	2020 р.	2021 р.	2022 р.	2023 р.	Відношення 2023 р. до 2020 р., %
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	17014,6	28909,9	38008	50749,8	298,3
Інші операційні витрати	4806,2	7802,9	10014,5	14562,8	303,0
Інші витрати	91,6	193,3	363,1	286,8	313,1
Разом витрати	21912,4	36806,1	48385,6	65599,4	299,4

В цілому загальний обсяг доходів за аналізовану період 2020-2023 років збільшився у три рази, а також збільшився фінансовий результат до оподаткування 2,8 рази і чистий прибуток також зріс у 2,8 рази, тобто майже в три рази (таблиця 2.6).

Показники витрат по товариству Легіон Трейд також мають тенденцію до збільшення. Так собівартість зросла майже в 2,9 рази, інші операційні витрати зросли в три рази, як і інші витрати в 3,1 рази.

2.3. Оцінка використання фінансових ресурсів ТОВ «ЛЕГІОН ТРЕЙД»

З метою оцінки ефективності використання фінансових ресурсів використаємо показники аналізу фінансового стану, зокрема фінансові коефіцієнти. Всі фінансові коефіцієнти зведені в декілька груп а саме: показники ліквідності, показники фінансового стану, показники рентабельності, показники ділової активності або оборотності і показники майнового стану. Оскільки на підприємстві практично відсутні основні засоби внаслідок того, що фактично не було жодного майна до 2023 року то аналіз майнового стану провести практично неможливо.

Таблиця 2.7

Динаміка показників ліквідності ТОВ «ЛЕГІОН ТРЕЙД»

Показник	2020 р.	2021 р.	2022 р.	2023 р.	Відношення 2023 р. до 2019 р
Коефіцієнт поточної ліквідності	2,01	1,84	1,46	1,63	81,1
Коефіцієнт швидкої ліквідності	1,07	1,16	1,21	1,31	123,0
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,000	0,000	0,003	0,185	

Коефіцієнт поточної ліквідності знизився на 18,9%, тоді як коефіцієнт швидкої ліквідності збільшився на 23%. Коефіцієнти абсолютної ліквідності за період 2020-2021 і частково 2022 роки мають дуже низьке значення, тому дуже важко їх порівняти, але в 2023 році даний показник склав 0,185 пункти. Норматив коефіцієнту поточної ліквідності 2, а по підприємству даний коефіцієнт знаходиться в межах норми і показує що на кожен гривню поточних зобов'язань у підприємства приїодиться 1,63 грн власних оборотних коштів.

Коефіцієнт швидкої ліквідності або кислотний тест показує наскільки підприємство може вчасно погасити свої короткострокові зобов'язання за допомогою високоліквідних активів. В основному це грошові кошти поточні фінансові інвестиції дебіторська заборгованість, оптимальне значення показника 0,5 і вище за даними 2013 року підприємства у підприємства на кожен гривню поточних зобов'язань припадає 1,31 грн високоліквідних оборотних активів.

Коефіцієнт абсолютної ліквідності має нормативне значення від 0,1 до 0,02, а в 2020 по 2022 рік за даними господарства даний показник був дуже низьким, і вказує на те, що компанія не могла вчасно погасити в борги при швидкому настанні термінів погашення. За даними 2023 року на одну гривню поточних зобов'язань припадає 18,5 коп грошових коштів та їх еквівалентів.

Таблиця 2.8

Динаміка показників фінансового стану ТОВ «ЛЕГІОН ТРЕЙД»

Показник	2020 р.	2021 р.	2022 р.	2023 р.	Відношення 2023 р. до 2019 р
Коефіцієнт автономії	0,19	0,18	0,15	0,23	117,40
Коефіцієнт фінансової залежності	5,20	5,44	6,56	4,43	85,18
Коефіцієнт фінансового ризику	4,20	4,44	5,56	3,43	81,65
Коефіцієнт фінансової стійкості	0,23	0,18	0,29	0,25	111,28
Коефіцієнт маневреності власного капіталу	0,87	0,91	0,91	0,93	107,42

В таблиці 2.8 узагальнені показники фінансового стану підприємства. За даними таблиці спостерігається зростання показників коефіцієнта автономії на 17,4% і коефіцієнта маневреності власного капітального 7,42% і, одночасно, зниження коефіцієнту фінансової залежності на 18,82 пункти та коефіцієнту фінансового ризику на 18,35%, коефіцієнт фінансової стійкості зріс на 11,28%

Коефіцієнт автономії або ж фінансової незалежності вказує на частку вкладеного підприємством власного капіталу та свідчить про незалежність підприємства від зовнішніх джерел фінансування, його збільшення є позитивною тенденцією. Максимальне значення даного коефіцієнта 0,5 і за даними 2023 року підприємство може профінансувати 23% активів за рахунок власних фінансових джерел, а в 2020 році тільки 19%. Показник фінансової залежності які вказує на кількість фінансових ресурсів які використовуються підприємством на кожному гривню власного капіталу має нормативне значення 1,67 - 2,5. Але по господарству значно перевищує нормативи. Разом з тим, оскільки підприємство відноситься до посередників і оптових та роздрібних торговців то даний показник може бути менше або дорівнювати 3,33. За даними 2023 року на кожному гривню власних коштів припадає 4,43 грн фінансових ресурсів, але це на 2,13 пункти менше ніж в попередньому 2022 року.

Коефіцієнт фінансового ризику або коефіцієнт фінансового левверджу характеризує співвідношення позикових та власних коштів, його рекомендоване значення менше одиниці. За даними підприємства даний показник перевищує нормативне значення і вважається що існує дуже високий ризик вкладення капіталу в підприємства і зниження даного показника є дуже важливим.

Коефіцієнт фінансової стійкості або фінансової стабільності збільшився на 11,28%. Даний показник характеризує покриття боргів власним капіталом має рекомендоване значення більше одиниці. Коефіцієнт по підприємству коливається від 0,23 до 0,25. Можна відзначити, що за даними 2023 року підприємства може погасити 25% боргів власним капіталом.

Ефективності використання фінансових ресурсів підтверджує аналіз показників рентабельності. За даними таблиці 2.9 спостерігається зменшення на 5,5%, показників валової рентабельності, операційної рентабельності і чистої рентабельності продаж. Рентабельність сукупного капіталу навпаки збільшилася на 48,3%, що вказує на ефективність використання активів компанії. Рентабельність власного капіталу також зросла на 36%, що є наслідком ефективного використання капіталу підприємства. Рентабельність оборотних активів зросла на 48,9%, а рентабельність необоротних активів збільшилась на 18,7%, що свідчить про гарну роботу підприємства яка дає можливість генерувати прибуток.

Таблиця 2.9

Динаміка показників рентабельності ТОВ «ЛЕГІОН ТРЕЙД»

Показник	2020 р.	2021 р.	2022 р.	2023 р.	Відношення 2023 р. до 2020 р., %
Валова рентабельність продаж (GPM)	0,014	0,011	0,007	0,013	94,5
Операційна рентабельність продаж (OPM)	0,014	0,011	0,007	0,013	94,5
Чиста рентабельність продаж (NPM)	0,012	0,009	0,006	0,011	94,5
Рентабельність сукупного капіталу (ROA)	0,046	0,040	0,041	0,068	148,3
Рентабельність власного капіталу (ROE)	0,206	0,214	0,148	0,280	136,0
Чиста рентабельність продукції (ROM)	0,015	0,012	0,007	0,014	94,4
Рентабельність оборотних активів (RCA)	0,039	0,033	0,034	0,057	148,9
Рентабельність необоротних активів (RFA)	2,235	2,353	2,215	2,653	118,7

Важливими індикаторами ефективності використання коштів компанії є показники оборотності або ділової активності. Більшість з них у розглянутому випадку демонструють позитивну динаміку зростання, окрім коефіцієнта

оборотності кредиторської заборгованості, який зазнав зниження на 46,7% (таблиця 2.10).

Позитивна динаміка наступних показників свідчить про:

- Ефективне управління запасами: Зростання коефіцієнту оборотності запасів вказує на те, що компанія швидше реалізує свою продукцію, тим самим скорочуючи витрати на зберігання та інші пов'язані витрати.

- Швидке погашення дебіторської заборгованості: Збільшення коефіцієнту оборотності дебіторської заборгованості свідчить про те, що компанія ефективно стягує платежі з своїх покупців, що покращує її ліквідність.

- Зростання обсягів виробництва: Збільшення коефіцієнту оборотності активів вказує на те, що компанія генерує більше доходу з меншою кількістю активів, що свідчить про зростання її рентабельності.

Таблиця 2.10

Динаміка показників оборотності (ділової активності) ТОВ «ЛЕГІОН ТРЕЙД»

Показник	2020 р.	2021 р.	2022 р.	2023 р.	Відношення 2023 р. до 2019 р
Коефіцієнт оборотності активів	3,73	4,33	5,24	6,29	168,4
Коефіцієнт оборотності запасів	9,31	17,87	29,47	34,91	375,0
Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості	6,54	6,02	7,27	8,63	131,9
Коефіцієнт оборотності власного капіталу	19,90	26,26	28,31	29,88	150,1
Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості	80,66	25,53	25,90	43,01	53,3

Водночас, зниження коефіцієнту оборотності кредиторської заборгованості може мати декілька причин:

- Збільшення термінів оплати від постачальників: Це може свідчити про те, що компанія домоглася більш вигідних умов оплати товарів чи послуг, що може позитивно вплинути на її грошові потоки.

- Зростання кредиторської заборгованості: Це може бути пов'язано з розширенням діяльності компанії або з іншими факторами.

Для більш глибокого розуміння ситуації необхідно провести додатковий аналіз:

- Детально дослідити причини зміни кожного з показників.
- Порівняти показники компанії з показниками інших компаній у тій же галузі.
- Проаналізувати динаміку показників протягом декількох років.

Тільки після проведення комплексного аналізу можна зробити остаточні висновки про ефективність використання фінансових ресурсів компанією.

Важливо зазначити, що зниження коефіцієнту оборотності кредиторської заборгованості не завжди є негативним явищем. Це може бути пов'язано з цілком обґрунтованими причинами, які не впливають негативно на фінансове становище компанії.

Для отримання більш чіткої картини рекомендується провести більш глибокий аналіз динаміки показників та їх взаємозв'язку.

Так, за даними 2013 року кредиторська заборгованість погашається за 8 днів, а дебіторська – за 42 дні. Така тенденція підтверджує попередні висновки щодо проблем в управлінні дебіторської заборгованості. Пришвидшення показників оборотності мають позитивну тенденцію, оскільки свідчать про ефективне використання фінансових ресурсів підприємства.

РОЗДІЛ 3. НАПРЯМИ УДОСКОНАЛЕННЯ ОПЕРАЦІЙНОГО УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМИ РЕСУРСАМИ

3.1. Формування стратегії управління оборотними активами підприємства

Аналіз фінансового стану підприємства виявив значні обсяги дебіторської та кредиторської заборгованості. З одного боку, це позитивно впливає на ліквідність, адже наявність коштів, які ще не були отримані, дає можливість фінансувати поточну діяльність.

З іншого боку, великі обсяги заборгованості можуть обмежувати можливості компанії для активізації виробничо-господарської діяльності. Це пов'язано з тим, що значна частина коштів "заморожена" в дебіторській заборгованості, і не може бути використана для інвестування в розвиток.

Важливо зазначити, що дебіторська заборгованість є природним явищем у ході господарської діяльності. Її виникнення пов'язане з наданням товарів чи послуг покупцям з відстрочкою платежу.

Для ефективного управління дебіторською заборгованістю підприємству рекомендується: Оптимізувати її розмір. Це можна зробити шляхом аналізу платоспроможності покупців, встановлення чітких термінів оплати та застосування штрафних санкцій за прострочення. Забезпечити своєчасне надходження платежів: Для цього можна використовувати різні методи, такі як факторинг, інкасо, вексельні розрахунки тощо. Організувати роботу з векселями: Векселі можуть бути ефективним інструментом для забезпечення виконання зобов'язань покупцями.

Факторинг є одним з ефективних методів для покращення управління дебіторською заборгованістю. Він полягає в тому, що підприємство продає свою дебіторську заборгованість факторинговій компанії з дисконтом. Це дозволяє

компанії швидко отримати кошти, необхідні для розвитку, не чекаючи оплати від покупців.

Факторинг має ряд переваг: швидке отримання коштів. Факторингові компанії зазвичай платять 70-80% від суми дебіторської заборгованості протягом 1-3 днів. Покращення ліквідності - факторинг звільняє кошти, "заморожені" в дебіторській заборгованості, що покращує фінансове становище компанії. Зниження ризиків - факторингова компанія бере на себе ризики неплатежу з боку покупців. Економія ресурсів - факторинг звільняє персонал компанії від необхідності вести облік та стягнення дебіторської заборгованості.

Однак факторинг також має певні недоліки: Витрати - факторингові послуги не є безкоштовними. Комісія факторингової компанії може становити 1-5% від суми дебіторської заборгованості. Втрата контролю - після продажу дебіторської заборгованості факторингова компанія самостійно стягує платежі з покупців.

Загалом, факторинг може бути ефективним інструментом для покращення управління дебіторською заборгованістю та стимулювання розвитку підприємства. Однак перед прийняттям рішення про використання факторингу важливо ретельно оцінити його переваги та недоліки.

Важливо також зазначити, що існують й інші методи управління дебіторською заборгованістю, крім факторингу. Вибір методу залежить від специфіки діяльності підприємства, його фінансового стану та інших факторів.

Факторинг - це фінансова послуга, яка полягає в тому, що факторингова компанія (фактор) купує у постачальника (клієнта) право на стягнення боргів з його покупців (дебіторів). За це фактор виплачує клієнту частину суми боргу до настання строку його погашення.

Суть факторингу: Постачальник відвантажує товар/надає послугу покупцю. Покупець зобов'язаний сплатити за товар/послугу протягом обумовленого терміну. Постачальник може продати право на стягнення цього

боргу факторинговій компанії. Фактор виплачує постачальнику до 90% суми боргу, а решту коштів - після того, як дебітор погасить борг.

Види факторингу: З правом регресу: у цьому випадку, якщо дебітор не сплатить борг, фактор має право повернути його постачальнику. Без права регресу: фактор бере на себе весь ризик несплати боргу дебітором.

Переваги факторингу для постачальника: Швидке отримання коштів: фактор виплачує кошти постачальнику протягом 1-3 днів після укладення договору факторингу. Зниження ризиків: фактор бере на себе ризик несплати боргу дебітором. Покращення ліквідності: факторинг звільняє кошти, "заморожені" в дебіторській заборгованості, що покращує фінансове становище компанії. Економія ресурсів: факторинг звільняє персонал компанії від необхідності вести облік та стягнення дебіторської заборгованості.

Факторингові послуги не є безкоштовними. Фактор стягує комісію за свої послуги, яка може становити 1-5% від суми боргу. Не всі дебітори підходять для факторингу. Факторингові компанії зазвичай ретельно перевіряють кредитоспроможність дебіторів перед тим, як укласти договір факторингу. Факторинг може бути ефективним інструментом для покращення фінансового стану компанії та стимулювання її розвитку.

Однак перед прийняттям рішення про використання факторингу важливо ретельно оцінити його переваги та недоліки, а також вибрати вид факторингу, який найкраще відповідає потребам вашого бізнесу [4].

Факторинг - це фінансова послуга, яка надає ряд суттєвих переваг для клієнта (постачальника, підрядника) у його взаємодії з дебіторами. Ось деякі з ключових вигід:

1. Швидке отримання коштів. Завдяки факторингу клієнт може отримати значну частину (до 90%) суми дебіторської заборгованості протягом 1-3 днів після укладення договору. Це дозволяє йому швидше розраховуватися за своїми боргами, уникаючи прострочок та штрафних санкцій. Також це дає можливість

фінансувати поточні витрати, інвестувати в розвиток та планувати майбутні кроки.

2. Зниження ризиків. При факторингу ризик несплати дебітором боргу перекладається на факторингову компанію. Це знижує фінансові ризики для клієнта, гарантуючи йому отримання коштів за виконані роботи/поставлені товари. Це також звільняє клієнта від витрат часу та ресурсів, пов'язаних з відстеженням дебіторської заборгованості та стягненням платежів.

3. Покращення ліквідності. Факторинг звільняє "заморожені" в дебіторській заборгованості кошти, роблячи їх доступними для клієнта. Це покращує ліквідність його компанії, роблячи її більш стійкою до фінансових коливань. Це також дає можливість клієнту більш ефективно використовувати свої оборотні кошти.

4. Економія ресурсів. Факторинг звільняє персонал клієнта від необхідності вести облік дебіторської заборгованості, контролювати терміни оплати та стягувати платежі з дебіторів. Це економить час, ресурси та знижує адміністративні витрати клієнта. Це також дозволяє клієнту зосередитися на своїй основній діяльності.

5. Планування та прогнозування. Завдяки факторингу клієнт знає точну дату, коли він отримає кошти за виконані роботи/поставлені товари. Це покращує прогнозованість його cash flow та дозволяє йому планувати наступні кроки з більшою впевненістю. Це також дає можливість клієнту уникати касових розривів та забезпечувати безперебійну роботу свого бізнесу.

6. Інші переваги. Факторинг може покращити кредитну історію клієнта, адже він демонструє його відповідальність та платоспроможність. Факторинг може полегшити доступ клієнта до нових кредитів та інших фінансових ресурсів.

- Факторинг може підвищити імідж клієнта на ринку, адже свідчить про його надійність та співпрацю з авторитетними факторинговими компаніями. Важливо зазначити, що факторинг не є безкоштовною послугою. За свої послуги

факторингова компанія стягує комісію, яка може становити 1-5% від суми дебіторської заборгованості.

Однак, зважаючи на численні переваги, факторинг може бути вигідним інструментом для багатьох компаній, що прагнуть покращити свою фінансову стійкість, ліквідність та ефективність роботи. Схема факторингу з правом регресу (фіксований відсоток від простроченої заборгованості) наведена на рис. 3.1.

Рис. 3.1. Схема факторингу з правом регресу (фіксований відсоток від простроченої заборгованості)

В Україні факторинг з правом регресу є більш поширеним порівняно з факторингом без права регресу. Це пов'язано з тим, що при факторингу з правом регресу ризик несплати боргу дебітором несе факторингова компанія, а не постачальник (клієнт). Факторинг без права регресу банки пропонують лише у виняткових випадках благонадійним клієнтам, адже при цій схемі ризик несплати боргу лягає на постачальника (рис. 3.2).

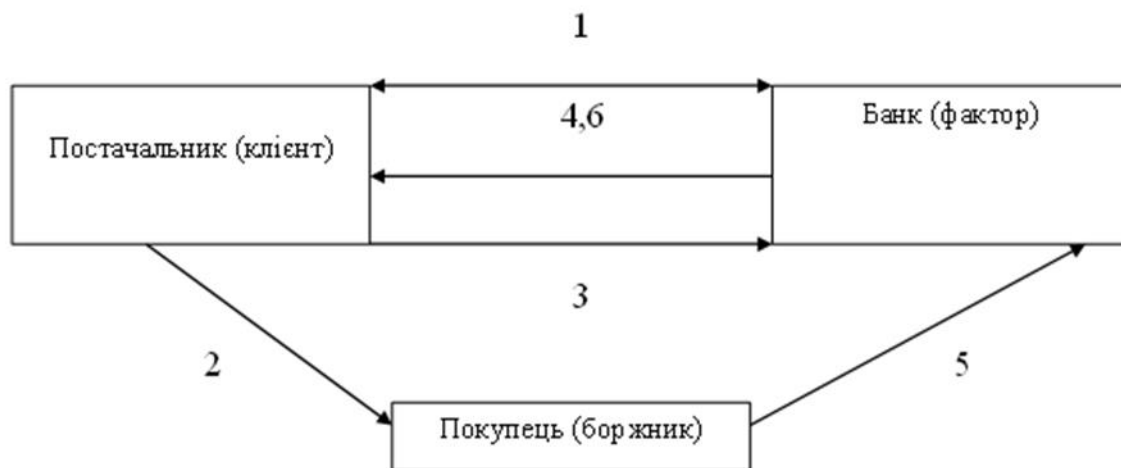
Після отримання оригіналів документів, що підтверджують право на стягнення дебіторської заборгованості (накладні, договір, тощо), факторинг виплачує клієнту певну суму коштів.

Зазвичай, факторинг здійснюється у два етапи:

1. Авансове фінансування: Фактор перераховує клієнту до 90% суми боргу, зазначеної у підтверджуючих документах (накладних). Відсоток авансового платежу залежить від кредитоспроможності дебітора.

2. Доплата: Після отримання коштів від дебітора, фактор перераховує клієнту решту суми, що залишилася (за вирахуванням факторингової комісії).

Факторингова комісія - це плата, яку клієнт сплачує фактору за його послуги. Розмір факторингової комісії може варіюватися залежно від умов договору факторингу, суми боргу та кредитоспроможності дебітора.

- 1 – укладено договір про надання факторингових послуг
- 2 – реалізовано товар покупцю
- 3 – надано банку (фактору) підтвердуючі документи про реалізацію
- 4 – надано фінансування у розмірі 60-90 % вартості реалізованої продукції
- 5 – погашено заборгованість за куплену продукцію
- 6 – надано фінансування у розмірі 10-40 % вартості реалізованої продукції за мінусом розміру комісійних

Рис. 3.2. Схема факторингу без права регресу

Факторинг може бути вигідним інструментом для багатьох компаній, але перед прийняттям рішення про його використання важливо ретельно вивчити всі умови договору та оцінити всі за і проти.

Існує два основних способи оплати факторингових послуг:

1. Комісія за факторингове обслуговування. Ця комісія охоплює послуги фактора з управління дебіторською заборгованістю, включаючи: страхування ризиків (кредитний, валютний, процентний, ліквідний); ведення обліку. Комісія зазвичай вираховується у відсотках від суми боргу.

2. Знижка з номінальної вартості боргу. У цьому випадку вартість вимоги, що відступається фактору, буде меншою, ніж номінальна вартість боргу. Різниця між номінальною вартістю боргу та ціною, яку фактор платить клієнту, складає факторингову винагороду.

Факторинг може бути вигідним інструментом для багатьох компаній, але перед прийняттям рішення про його використання важливо ретельно вивчити всі умови договору та оцінити всі за і проти [6].

Розмір факторингової комісії визначається низкою факторів, а саме: Масштаби та структура бізнесу клієнта - чим більший бізнес, тим нижча, як правило, комісія. Складніші структури бізнесу можуть призвести до вищої комісії.

Трудомісткість обслуговування заборгованості: Велика кількість дебіторів або дебітори з проблемною кредитною історією можуть призвести до вищої комісії. Кількість та платоспроможність дебіторів: Більша кількість дебіторів з хорошою кредитною історією може призвести до нижчої комісії. Строк відстрочення платежу: Довші строки відстрочення платежу можуть призвести до вищої комісії. Інші фактори: Галузь, в якій працює клієнт; історія співпраці з факторинговою компанією.

Як правило, факторингова комісія вираховується у відсотках від суми боргу. По-друге, плата за облікові операції - це плата, яку фактор стягує з клієнта за дострокове надання коштів. Іншими словами, фактор надає клієнту аванс у

вигляді попередньої оплати за переуступлені боргові вимоги. Створює комісію за те, що клієнт отримує кошти до дати погашення боргу. Ця комісія зазвичай вираховується у відсотках від суми авансу за період між датою отримання авансу та датою погашення боргу.

По-третє, додаткові платежі - окрім комісії за факторингове обслуговування та плати за облікові операції, можуть стягуватися й інші платежі. Пеня за прострочення оплати покупцем - ця пеня зазвичай застосовується при факторингу з регресом. Її розмір визначається у відсотках від суми простроченого платежу за кожен день прострочення. Інші платежі можуть стягуватися й інші платежі, наприклад, за зміну умов договору, дострокове розірвання договору або інші дії клієнта.

Плата за факторинг зазвичай утримується з суми коштів, що перераховуються платником на погашення заборгованості в розрізі кожної накладної, переданої на факторингове обслуговування. Це означає, що клієнт не сплачує фактору комісію окремо. Фактор сам утримує свою комісію з суми, яку отримує від платника. Щомісячна сплата процентів зазвичай не потрібна.

Вагомим аргументом на користь факторингу для підприємств з високим рівнем ризику є те, що він відрізняється від традиційного кредитування наступними аспектами: доступність для ризикованих та непрозорих компаній. Факторинг доступний для компаній, які не змогли б отримати традиційний кредит через високий рівень ризику або непрозорість їхньої діяльності. Це пов'язано з тим, що ризик несплати боргу несе не постачальник, а його покупці. Зниження впливу кредитоспроможності постачальника. При факторингу кредитоспроможність постачальника стає менш важливою. Натомість фактор більше уваги приділяє кредитоспроможності покупців.

Це робить факторинг привабливим інструментом для: стартапів та нових компаній. Їхні кредитні історії часто є недостатньо довгими або сильними, щоб отримати традиційний кредит. Компаній, що працюють у ризикованих галузях. Їхні борги можуть вважатися ризикованими для традиційних кредиторів.

Компаній, що мають справу з непрозорими покупцями. Їх кредитну історію може бути важко оцінити. Факторинг може допомогти цим компаніям: отримати доступ до капіталу, необхідного для розвитку бізнесу. Покращити свою ліквідність, отримавши кошти за рахунками швидше. Знизити ризик несплати боргу. Зосередитися на своєму основному бізнесі, а не на стягненні дебіторської заборгованості.

Незважаючи на ряд переваг, факторинг має й деякі недоліки: Вища вартість. Загальна процентна ставка за факторингом зазвичай на 2-3% вища, ніж за короткостроковим кредитом. Це пов'язано з тим, що фактор несе на собі ризики, пов'язані з несплатою дебіторами. Обмеження: факторингове обслуговування зазвичай не підлягає для: компаній з великою кількістю дебіторів з невеликими сумами боргу. Компаній, що мають довгострокові контракти з авансовою оплатою. Це пов'язано з тим, що фактору складно оцінити кредитний ризик у таких випадках.

Важливо зазначити, що підвищена вартість факторингу може розглядатися не лише як плата за фінансування, але й як плата за комплекс додаткових послуг: швидке отримання коштів; зниження ризиків; покращення ліквідності; звільнення від стягнення дебіторської заборгованості. Обмеження факторингу не є абсолютними. Існують факторингові компанії, які готові співпрацювати з компаніями, що мають нестандартні умови роботи. Умови факторингу можуть бути індивідуально узгоджені з клієнтом.

Перед тим, як укласти факторинговий договір, важливо ретельно вивчити всі умови та порівняти пропозиції різних факторингових компаній.

Факторинг може бути вигідним інструментом для багатьох компаній, але перед прийняттям рішення про його використання важливо ретельно вивчити всі умови договору та оцінити всі за і проти [6].

На ТОВ «ЛЕГІОН ТРЕЙД» за період 2019-2023рр. спостерігається збільшення дебіторської заборгованості за товари, роботи, послуги на 8454,8 тис.

грн. або у 3,9 рази. Крім того на кінець 2023 р. кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги зросла у 80 разів, за розрахунками з бюджетом – 5,5 рази.

Пропонуємо продати 50% дебіторської заборгованості з метою отримання додаткових фінансових ресурсів для забезпечення операційної діяльності. ПП «Агрофірма Славутич» може звернутися до ОTR factoring із проханням викупити рахунки-фактури на суму 760 тис.грн. за яку і зможе погасити частину своїх поточних зобов'язань.

ОTR factoring надає підприємству факторингові послуги у формі попередньої оплати 80% від загальної суми боргу, плата за кредит складає 20% річних, розмір комісійної плати 1,5% від суми боргу. Середній період дебіторської заборгованості – 40 днів.

1. Розрахунок комісійної плати – $760 * 0,015 = 11,4$ тис.грн.

2. Плата за надання у кредит коштів = $(760 * 0,2 * 40) / 365 = 16,7$ тис.грн.

3. Розрахунок загальної суми витрат на рефінансування – 11,4 тис.грн. + 16,7 тис.грн. = 28,1 тис.грн.

4. Сума отриманих коштів після підписання договору з ОTR factoring становитиме: $760 - 28,1 = 731,9$ тис.грн.

За рахунок даних коштів планується погасити поточні зобов'язання з бюджетом – 237 тис.грн. Крім того планується погасити 20% поточних зобов'язань розрахунками з одержаних авансів та кредиторської заборгованості за товари, роботи, послуги.

3.2. Роль автоматизації та цифровізації у фінансовому менеджменті

Автоматизація та цифровізація відіграють ключову роль у сучасному фінансовому менеджменті, забезпечуючи підприємствам ефективне управління фінансами, зниження витрат і підвищення продуктивності. Ось деякі аспекти, які демонструють їх важливість: автоматизація операцій: використання програмних

рішень і систем автоматизації дозволяє автоматизувати процеси обліку, аналізу та звітності. Це значно зменшує ризики помилок, пов'язаних з ручним введенням даних, та підвищує точність фінансової звітності. Оптимізація управлінських рішень: цифрові інструменти надають фінансовим менеджерам швидкий доступ до ключових показників і аналітики, що сприяє кращому прийняттю управлінських рішень на основі реальних даних. Зниження витрат: автоматизація рутинних операцій і процесів у фінансах дозволяє зменшити витрати на персонал і час, необхідний для виконання завдань. Підвищення прозорості та контролю: цифрові інструменти забезпечують більшу прозорість у фінансових операціях, а також полегшують відстеження та аудит фінансової діяльності. Інтеграція та синергія між відділами: цифрові рішення дозволяють покращити комунікацію та інтеграцію між фінансовим відділом та іншими підрозділами підприємства, що сприяє загальній ефективності організації.

Отже, автоматизація та цифровізація перетворюють фінансовий менеджмент, забезпечуючи більш точні та ефективні рішення, що допомагають підприємствам адаптуватися до змінюваних умов і змагатися на ринку більш успішно.

Цифровий розвиток має кілька ключових цілей: стимулювання економічного зростання. Цифрові технології можуть збільшити продуктивність, створити нові робочі місця та відкрити нові ринки. Залучення інвестицій: сприятливий цифровий клімат може привабити як вітчизняні, так і іноземні інвестиції.

Цифрові технології можуть зробити традиційні сектори більш конкурентоспроможними та ефективними. Технологічна та цифрова модернізація промисловості допоможе підвищити продуктивність, зменшити витрати та створити нові продукти та послуги. Створення високотехнологічних виробництв допоможе диверсифікувати економіку та зробити її більш стійкою до зовнішніх впливів. Забезпечення доступу громадян до переваг цифрового

світу включає доступ до Інтернету, електронні державні послуги та цифрові навички.

Досягнення цих цілей потребуватиме комплексного підходу, який включатиме: інвестиції в інфраструктуру. Це включає розширення доступу до широкопasmового Інтернету, будівництво центрів обробки даних та розвиток мобільних мереж. Підтримка інновацій - це включає фінансування науково-дослідницьких робіт, стимулювання розвитку стартапів та створення сприятливого середовища для інновацій. Розвиток цифрових навичок - це включає навчання людей користуватися Інтернетом, використовувати цифрові технології та розвивати навички, необхідні для роботи в цифровій економіці. Створення сприятливого регуляторного середовища - це включає забезпечення правової визначеності, захист персональних даних та сприяння конкуренції.

Цифровий розвиток може мати значний позитивний вплив на Україну. Цифрова економіка передбачає впровадження та використання інформаційних технологій і інновацій. Для промислових підприємств це означає перехід до Industry 4.0, що в світі відомий як четверта індустріальна революція. В рамках Industry 4.0 ключову роль відіграють такі технології, як Інтернет речей (IoT), машинне навчання, великі дані (Big Data), хмарні обчислення, штучний інтелект (AI), робототехніка, 3D-друкування та доповнена реальність (AR).

- Інтернет речей (IoT): Застосування IoT дозволяє підприємствам збирати і аналізувати дані з обладнання та виробничих процесів в реальному часі, що сприяє оптимізації виробничих процесів і підвищенню ефективності.

- Машинне навчання та AI: дозволяє аналізувати великі обсяги даних і приймати автоматизовані рішення, що покращує управління виробничими процесами та прогнозування попиту.

- Великі дані (Big Data): обробка великих обсягів даних дозволяє отримувати цінні інсайти для оптимізації виробництва, вдосконалення продуктів і послуг, а також взаємодію з клієнтами.

- Хмарні обчислення: технології надають доступ до потужних обчислювальних ресурсів і забезпечують масштабованість виробничих процесів без значних витрат на інфраструктуру.

- Робототехніка: використання роботів у виробничих процесах дозволяє автоматизувати монотонні операції, знижує витрати на працю та підвищує точність виробництва.

- 3D-друкування: технологія дозволяє швидко створювати прототипи і навіть готові вироби, зменшуючи час від ідеї до ринку і підвищуючи гнучкість виробництва.

- Доповнена реальність (AR): AR може покращити навчання персоналу, сервісне обслуговування та віддалену підтримку, що сприяє підвищенню продуктивності та зниженню помилок.

Цифрова трансформація і Industry 4.0 в Україні відкривають нові можливості для підприємств у всіх секторах економіки. Імплементация цих технологій дозволяє підвищувати конкурентоспроможність, залучати інвестиції, створювати нові ринки і полегшувати доступ до цифрових можливостей для всіх громадян. Важливою умовою успішного впровадження є підтримка державної політики, розвиток кадрового потенціалу та сприяння інноваційному підприємництву.

У сучасних умовах, незважаючи на глобальну нестабільність, світова торгівля продуктами цифрової економіки показує стійке зростання, що в середньому становить близько 4%. Особливо вражаючим є зростання обсягів послуг, пов'язаних з цифровими технологіями, яке досягає до 30% на рік. Підприємства все більше інвестують у дослідження, пов'язані з цифровими інноваціями, що свідчить про ключову роль цифрових технологій у сфері інновацій. Динамічно розвивається і стає доступнішою цифрова інфраструктура, що включає покращення комунікаційних мереж за рахунок впровадження технологій 4G і оптоволоконних засобів передачі даних. Це призводить до зниження цін на мобільний зв'язок і збільшення можливостей використання

мобільних пристроїв для доступу в Інтернет. Все це вказує на зростаючий вплив і поширення цифрових технологій у всьому світі.

Використання сучасних цифрових технологій у фінансовому менеджменті вимагає від підприємств нових моделей ведення бізнесу та адаптації до змінюваних ринкових умов, що зміцнює їх конкурентоспроможність і сприяє сталому розвитку в умовах глобалізації.

Сучасні технології інформаційного середовища інтегруються в систему фінансового менеджменту, забезпечуючи швидку обробку даних, аналіз і прийняття управлінських рішень. Вони використовуються для автоматизації бухгалтерського обліку, прогнозування фінансових потоків, ведення фінансового аналізу та звітності. Крім того, ці технології сприяють впровадженню електронних платіжних систем, управління валютними ризиками та моніторингу фінансових показників в режимі реального часу.

Побудова інформаційної структури системи фінансового менеджменту дозволяє підприємству ефективно керувати фінансовими ресурсами, забезпечуючи стабільність і конкурентоспроможність. Інтеграція сучасних інформаційних технологій є необхідною для адаптації до змінюваних умов ринкової економіки та досягнення стратегічних цілей підприємства в довгостроковій перспективі.

ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ

На основі проведених досліджень можна зробити наступні висновки та внести пропозиції:

1. Фінансові ресурси є ключовим елементом функціонування будь-якого підприємства, оскільки вони уособлюють матеріальне втілення фінансів та забезпечують виконання різноманітних економічних завдань. В Україні фінансова система поєднує в собі ресурси держави та приватних підприємств, забезпечуючи ефективність їхньої діяльності та розвиток.

2. У науковій літературі відсутній один загальноприйнятий підхід до визначення та класифікації фінансових ресурсів, що впливає на їхнє розуміння та використання в практиці. Синтезувавши різні визначення, можна визначити фінансові ресурси як частину грошових активів підприємства, що формуються в процесі розподілу національного багатства та використовуються для забезпечення його функціонування і розвитку.

3. Управління фінансовими ресурсами є важливою складовою фінансового менеджменту підприємства. Це охоплює управління як власними, так і позиковими ресурсами, з метою забезпечення ефективності використання та досягнення фінансових цілей.

4. Для оцінки ефективності управління фінансовими ресурсами використовуються різноманітні показники, що включають аналіз структури та напрямків використання ресурсів, а також фінансову стійкість, ліквідність, платоспроможність, ділову активність, ефективність використання основних засобів та рентабельність активів і пасивів.

5. За результатами аналізу фінансового стану підприємства було відзначено наявність значних розмірів дебіторської та кредиторської заборгованості, що позитивно позначаються на фінансовому стані підприємства, однак не дають можливість активізувати виробничо-господарську діяльність. Дебіторська заборгованість у процесі виконання зобов'язань є природним,

об'єктивним процесом фінансово-господарської діяльності підприємства. В управлінні дебіторською заборгованістю для підприємства дуже важливо по-перше, оптимізувати розмір дебіторської заборгованості, по-друге, забезпечити своєчасне одержання цієї заборгованості і, по-третє, організувати відповідним чином роботу з векселями.

6. Для своєчасного одержання дебіторської заборгованості пропонуємо використання факторингу, що набув популярності як простий і доступний механізм кредитування. Послуга призначена для поповнення оборотних коштів підприємства, тобто забезпечення надходження грошових коштів відразу після постачання товару, не чекаючи закінчення терміну відстрочення платежу.

7. Вагомим моментом для підприємств є те, що факторингове фінансування, на відміну від звичайного кредитування, доступне високоризиковим, інформаційно-непрозорим підприємствам, оскільки ризик неповернення боргів лежить не на них, а на їх покупцях, і кредитоспроможність постачальника стає менш важливою, ніж кредитоспроможність його покупців.

8. Сучасні технології інформаційного середовища інтегруються в систему фінансового менеджменту, забезпечуючи швидку обробку даних, аналіз і прийняття управлінських рішень. Вони використовуються для автоматизації бухгалтерського обліку, прогнозування фінансових потоків, ведення фінансового аналізу та звітності. Крім того, ці технології сприяють впровадженню електронних платіжних систем, управління валютними ризиками та моніторингу фінансових показників в режимі реального часу.

10. Побудова інформаційної структури системи фінансового менеджменту дозволяє підприємству ефективно керувати фінансовими ресурсами, забезпечуючи стабільність і конкурентоспроможність. Інтеграція сучасних інформаційних технологій є необхідною для адаптації до змінюваних умов ринкової економіки та досягнення стратегічних цілей підприємства в довгостроковій перспективі

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Аранчій В. І. Фінанси підприємств : навчальний посібник. Київ: ВД «Професіонал», 2004. 304 с.
2. Ахновська І.О. Методичний підхід до аналізу фінансово-економічного стану великих, середніх, малих та мікропідприємств за даними статистичної звітності. *Економіка і організація управління*. 2014. Вип. 1-2. С. 27-35.
3. Балашов О. В. Фінансові важелі управління фірмою. *Фінанси України*. 2009. № 5. С. 35–39.
4. Бандурка О. М. Фінансова діяльність підприємства: підручник. Київ: Либідь, 2002. 384 с.
5. Бердар М. М. Складові оцінки ефективності управління фінансовими ресурсами підприємств. *Теоретичні та прикладні питання економіки*. 2010. Вип. 21. С. 272–279.
6. Близнюк О. П., Брезинська А. П., Іванюта О. М. Управління фінансовими ресурсами підприємств роздрібної торгівлі: монографія. Харків. 2016. 253 с.
7. Буряк Л. Д. Фінанси підприємств: навч.-метод. посібник для самост. вивч. дисц. Київ: КНЕУ, 2003. 165 с.
8. Василик О. Д., Павлюк К.В. Бюджетна система України: підручник. Київ: Центр навчальної літератури, 2004. 406 с.
9. Винник Т., Константюк Н. Інноваційна активність забудовників в контексті сталого розвитку. *Соціально-економічні проблеми і держава*. 2019. Вип. 2 (21). С. 62-74.
10. Вінц Ю. О. Удосконалення управління фінансовими ресурсами підприємства. *Держава та регіони*. 2007. № 10. С. 55 – 59.
11. Волошина К.А., Комірна В.В. Оцінка стану ділової активності підприємства. *Інвестиції: практика та досвід*. 2009. № 8. С. 37-41

12. Глущенко В. В., Новиков В. Г., Коробов М. Я. Финансово-кредитный механизм в условиях развития хозрасчета. Харьков: «Основа», 1990. 176 с.
13. Гриньова В. М., Коюда В.О. Финанси підприємств: навч. посіб. Київ: Знання-Прес, 2004. 424 с.
14. Гудзь О. Є. Фінансові ресурси сільськогосподарських підприємств: Монографія. Київ: ННЦ ІАЕ, 2007. 578 с.
15. Джеджула В. В., Єпіфанова І. Ю. Перспективи використання сучасних форм фінансового забезпечення інноваційної діяльності вітчизняних підприємств. Управління інноваційною, інвестиційною та економічною діяльністю інтегрованих об'єднань та підприємств: монографія. Дніпропетровськ: Пороги, 2016. 520 с.
16. Добринь С. В. Організація системи управління фінансовими ресурсами підприємства. *Інвестиції: практика та досвід*. 2015. № 10. С. 37 - 40.
17. Домбровська С.О. Тенденції системи формування фінансових ресурсів підприємств України та шляхи її вдосконалення. *Науковий вісник Одеського національного економічного університету*. Економіка, політологія, історія. 2015. № 2(222). С. 42–54.
18. Дорохова Л. М., Куровська Н. О. Стратегічні напрями удосконалення управління фінансовими ресурсами аграрних підприємств. *Продуктивність агропромислового виробництва*. Економічні науки. 2014. № 25 (4). С. 8 - 12.
19. Дуда С. Т., Палько В. А. Узагальнення методичних підходів до оптимізації структури капіталу підприємства. *Науковий вісник НЛТУ України*. 2014. Вип. 24.2. С. 227 – 233.
20. Колісник М. В., Балик У. О. Методологічні аспекти оцінювання фінансового стану малих підприємств. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. Серія: Міжнародні економічні відносини та світове господарство. 2019. Вип. 24(2). С. 64-68.
21. Колосівська О., Константюк Н. Оцінювання структури та ефективності використання майна підприємства. Матеріали Всеукраїнської наукової

конференції за міжнародної участі «Перспективи розвитку економічних систем у середовищі глобально орієнтованого трансформаційного простору», 6 травня 2015 р. Т. : Крок, 2015 С. 63-66.

22. Константюк Н., Дзодз І. Управління фінансовими результатами діяльності підприємства з метою оптимізації структури капіталу. Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Формування механізму зміцнення конкурентних позицій національних економічних систем у глобальному, регіональному та локальному вимірах», 22-24 вересня 2016 року Тернопіль: Крок, 2016. С. 83-85.

23. Константюк Н., Когут І. Основні аспекти управління активами підприємства. Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Формування механізму зміцнення конкурентних позицій національних економічних систем у глобальному, регіональному та локальному вимірах», 22-24 вересня 2016 року. Т.: Крок, 2016. С. 85-87.

24. Константюк Н., Мазур О. Шляхи і резерви підвищення прибутковості підприємства. Матеріали IV міжнародної науково-практичної конференції «Теоретичні та прикладні аспекти розвитку економіки», 21-22 травня 2014 року. Т.: ТНТУ, 2014 С. 27-29.

25. Константюк Н., Скалецька М. Важливість ефективного формування та використання фінансових ресурсів на підприємстві. Матеріали IV Міжнародної науково-практичної конференції «Формування механізму зміцнення конкурентних позицій національних економічних систем у глобальному, регіональному та локальному вимірах», 2020. С. 52-53.

26. Костенко Ю.О., Короленко О.Б., Гузь М.М. Аналіз фінансової стійкості підприємства в умовах воєнного стану. *Економіка та суспільство*. 43. 2022. URL: <https://www.economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/1758>

27. Кропівцова Н. Особливості формування фінансових ресурсів підприємства. *Економічна стратегія і перспективи розвитку сфери торгівлі і послуг*. 2011. Вип. 1. С. 261-268.

28. Ксьондз С. М., Сапригіна О.В. Проблеми формування фінансових ресурсів підприємств. *Економіка і суспільство*. 2017. № 10. С. 611 – 615.
29. Лайко П. А., Мних М.В. Фінанси підприємств: підручник для студ. вузів. Київ: Знання України, 2004. 428 с.
30. Лапа А. Фінансові ресурси підприємства та їх оптимізація. *Молодіжний науковий вісник УАБС НБУ*. Серія: Економічні науки. № 4. 2013. С. 289-297.
31. Леонова Б.І., Островська О.А., Круш В.В. Підвищення стійкості фінансового стану суб'єктів малого бізнесу. *Економіка та суспільство*. 2023. Вип. 56. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-56-65>
32. Лесюк А.С. Методика комплексної оцінки фінансового стану сільськогосподарських підприємств. *Економіка та держава*. 2020. № 8. С. 83–88.
33. Лукіна Ю. В. Формування та реалізація стратегії управління фінансами підприємства. *Фінанси України*. 2013. № 3. С. 113–118.
34. Мазнєв Г. Є. Проблеми фінансового забезпечення інноваційного розвитку аграрного сектору. *Економіка АПК*. 2014. № 9. С. 5-13.
35. Малій О. Г. Кредитоспроможність позичальника: особливості аграрної сфери. *Економіка АПК*. 2004. № 5. С. 89-98.
36. Малій О. Г. Методичний підхід щодо визначення ефективності банківського кредитування. *Економіка і управління*. 2006. № 5. С. 102-106.
37. Малій О. Г. Фінансові ресурси підприємств та джерела їх формування: теоретичні аспекти. *Актуальні проблеми інноваційної економіки*. 2016. № 2. С. 71 - 74.
38. Малій О. Г. Фінансово-кредитні відносини в АПК: монографія. Харків: ХНТУСГ, 2008. 210 с.
39. Маматова Л. Ш. Оптимізація структури капіталу та її вплив на потенціал підприємства. *Вісник Приазовського державного технічного університету*. Серія : Економічні науки. 2017. С. 299 – 305.

40. Мельник К. В., Сігайов А. О. Економічна сутність фінансових ресурсів підприємства та їх класифікація. *Економічні проблеми розвитку галузей та видів економічної діяльності*. 2014. № 10 (161). С. 91 – 95.
41. Мельник О. М. Облік, аналіз та контроль фінансових ресурсів підприємства в процесі прийняття управлінських рішень. Сучасні проблеми економіки і менеджменту: матеріали міжнар. наук.-практ. конф. (Львів, 10– 12 листопада 2011 р.). Львів, 2011.
42. Меренкова Л.О. Особливості управління фінансовими ресурсами підприємства на сучасному етапі розвитку економіки України. *Інвестиції: практика та досвід*. 2016. № 24. С. 79-83
43. Музиченко А.О. Методи оптимізації структури фінансових ресурсів. *Економіка. Фінанси. Право*. 2005. №6. С.12-16.
44. Нікольчук Ю.М., Лопатовська О.О. Ефективність використання фінансових ресурсів підприємства: теоретико-методичні та практичні аспекти оцінки. *Трансформаційна економіка*. 2023. №5 (05). С. 75-81.
<https://doi.org/10.32782/2786-8141/2023-5-13>
45. Оверчук А. В. Теоретичні аспекти фінансового планування. *Вісник ЖДТУ*. 2014. № 1 (67). С. 99 – 105.
46. Оцінка, аналіз, планування фінансового становища підприємства: науково-методичне видання / [Чупіс А.В., М. Х. Корецький, О. Л. Кашенко та ін.]. Суми: Видавництво «Довкілля», 2001. 404 с.
47. Панасюк М. А., Бойко О. О. Фінансове планування діяльності сучасного підприємства. *Економіка та управління підприємствами*. 2016. №2. С. 318 - 322
48. Перевознюк В. Теоретична концептуалізація фінансових ресурсів підприємств. *Світ фінансів*. 2013. С. 68 – 74.
49. Петряєва З. Ф. Оптимізація структури капіталу та її вплив на фінансовий стан підприємства. *Вісник НТУ «ХПІ»*. Серія: Актуальні проблеми управління та фінансово-господарської діяльності. 2014. № 46 (1089). С. 56–63.

50. Петряєва З. Ф., Іващенко Г.А., Петряєв О. О. Аналітичне забезпечення оцінки фінансових ресурсів підприємства. *Економічний аналіз*. 2015. Т. 19(2). С. 122 – 129.
51. Старинець О.Г. Методи фінансового аналізу діяльності підприємств у системі антикризового управління. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. Серія: Міжнародні економічні відносини та світове господарство. 2018. Вип. 17(2). С. 87-91